

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és esütörtökön Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés felfüggésére és pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinvezések, előléptetések; Követválasztások; Az öszpontosítás tüneményei az alkotmányosság terén IV. Budapesti napló. Törvényhatóságok: Mosony, Torontál, és Nógrádmegyei követválasztó gyűlések és mozgalmaik; Kecskemét sz. városi tisztújítás; horvátországi tartománygyűlés. Társulati élet: A m. gazd. egyesület novemberi közgyűlésének határideje, s az ezen egyesület részvényeseinek fizetések teljesítésére felhívás; a pesti takarékpénztár kölcsönre vonatkozó határozat.)

Külföld. (Ausztria, Amerika, Portugália, Spanyolország, Anglia, Franciaország, Schweicz, Olaszország, Törökország.)
Értesítő.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDELY.

Ócs. s ap. kir. felsége tekintetbe vévén gróf Maillath Antalnak kitüntetett szolgálati érdemeit és ragaszkodását, őt cs. k. státusminiszterre kinevezni s egy magyar ud. kancellár eddig viselt hivatalától fölmenteni méltóztatott, egyszerűen mind kegyelmesen fentartván magának elismert szolgálatainak adandó alkalmattal igénybe veendőjét.

Rosenberg József orvosdoctornak legfensőbb engedelm adattal, a közhasznú tudományok porosz-erfurti k. akademiájától s az erlangeni egészségügyi-orvosi-társulattól nyert tagsági oklevelek elfogadására.

A omgu magy. kir. ud. kamra a Varasdon megüresült harminczadi-segéd állomásra Zagoracz József bezgani kir. harminczadost—Nádszegen ellenörködő sómázas-mester L. a c k e n b a c h e r Ferenczet hasonló tisztviselőségben Szatmára helyezte; a mitroviczi k. sóhivatalnál megüresült mázsálói állomásra pedig Mészler Mátyás ottani gyakornokot alkalmazta.

Gyászhir. Egerfarnosi Kandó István, több ns vármegye táblabírája, Pesten mult oct. hó 29kén életének 87ik évében elgyengülés következtében meghalt. Özvegy Nánásy-Kandó Borbála s ennek testvérei Kandó Teréz, és Amália, valamint néhai Veresmarthy-Kandó Julianna gyermekei: József, György, és Bertalan siratják szeretettel atyjok s illetőleg nagyatyjok elhunytát. Benne az igazi magyar ösztönesség, vendégszeretet, család- s alattvaló-boldogítási törekvés, ifju's férfi korában munkás szorgalom s mi legfőbb: a napjainkban mindinkább ritkuló valódi vallásosság egyik nemes példányukat veszíték. Tetemét oct. 31kén délután megáldatván, más nap délután 3 órakor Domonyban takarították el. Béke lebegjen fölöttük!

KÖVETVÁLASZTÁSOK. Káptalanok részéről. Szatmárérol: Biró László kanonok. *Eperjeséről:* g. k. D u e h n o v i c h Sándor órkanonok.

Kir. és bányavárosokéről. Nagybányáról: Cs a u s z István vbró és Breuer Lajos vál. polgár.

Az öszpontosítás tüneményei az alkotmányosság terén. IV. (Vége.)

Ejzszakamerika alkotványa a leglátványos értelemben vett alkotmányos centralisatio alkalmazását mutatja, míg Franciaország a legerősebb centralisatio mintája. Angolhon ellenben, újabb törekvést leszámítva, még eddig annak legszerencsésb combinációját állítja előnkbe.

A körülmények, mellyek alatt az amerikai szövetség keletkezett, nagyon kedvezők voltak, mert az amerikai egyesült státusok népei egy nyelv, szokás, erkölcs, törvény és civilisatio által rokonnépek voltak s felszabadulásuk után sikerült nekik kisebb köztársaságok szabadságát s jólétét nagyobb miniszterek jóllétével hozni kapcsolatba.

Amerikában az egyesült státusok praesidense egyedül a szövetségi kormány végrehajtó organuma s minden működéseiben erős korlátok közé van szorítva, ő ugyanis a congressus öszszehihajta, de el nem özlathatja, a senatus 2 a részének sanctiója nélkül semmi tractatust nem köthet s csak felüggesztő vetoval bír. — Az uniónak két törvényhozási gyűlése van: a senatus és a képviselői ház. A senatorokat valamint a követeket is a státusok választják. — Ezek mellett a státusok a legnagyobb önállással bírnak, mindenikben van külön tanács s külön képviselői testület. A végrehajtó hatalom minden státusban a kormányzó, vagy is a nép által szabadon választott gouverneur kezében van, ki azonban a county's városok ügyei igazgatásába nem avatkozik, kivéven a békebírák kinevezését. A városok több vagy kevesebb számu, selectmen'ek (választott férfiak) által igazgatottak, kikben a városi hatóság központosul, de kötelesek magokat felelősség terhe alatt a többség által kijelölt elvekhez alkalmaztatni.

A státusok illetően önkormányzása mellett a szövetségi kormányra ruházott hatalom épen nem sok s teljesen meghatározott; illyek a had és béke, a kereskedelmi viszonyok, tengeri és szárazsi erő kiállítása, a financia fölötti ellenőrség s az adókiadás. Ezek teszik a centralisatio főkapcsait, minden más dolog az egyes státusok önkormányzása alá tartozik. —

Az 1778ban Julius Skán sanctionált „szövetség és örökös unio“ következő cikkei Amerika alkotmányos centra-

lisatióját világosabban állítják előnkbe: 2. cz. „Minden státus megtartja souverainitását, szabadságát s függetlenségét és minden hatalmat, törvényhatóságot és jogokat, mellyek nincsenek ezen szövetség által, világos szavakkal, a congressusban egyesült státusokra ruházva.“ 3. cz. „A vezetett státusokban mindnyájan szoros barátságos szövetségbe egyesülnek a közbátorság és szabadság kölcsönös védelmére.“ 5. cz. 1. sz. A státusok követeket küldenek minden esztendőben a congressusba november első hétfőjén; fenhagyván minden státusnak a szabadságot, köveit vagy akármellyiket azok közül, az esztendő bármely részében visszahíthatni, és másokat küldeni helyettök az esztendő hátralévő részére.“

Az újabb alkotvány 4d. cikke negyedik szakaszában ismét ez van: „Az egyesült státusok kötelesek, az uniohoz tartozó minden státusnak a köztársasági kormány-formát biztosítani.“ Az alkotvány további javításában szinte világosan áll: „Az alkotvány által az egyesült státusokra nem ruházott, sem az egyes státusoknak nem tiltott hatalom, a státusoknak vagy is a népek tartatik fen.“

Ezekből eléggé világosan láthatni, miként áll öszpontosítás tekintetében Ejzszak-Amerika alkotványa s igen különös, hogy az öszpontosítási rendszer védelmében gyakran Tocquevillere hivatkoznak, ki ismertes munkájában azt állítja, hogy „az egyesült státusokban a kormányzati központosítás a legnagyobb mértékben létezik. Könnyű volna megmutatni, hogy a nemzeti hatalom ott inkább öszpontosított, mint Európa monarchiáinak bármelyikében.“ Ez valóságos igaz s hogy ez b. E. által is az öszpontosítás mellett hozatik fel, annyival inkább különös, mivel ennél az öszpontosítási rendszer ellen nagyobb ellenőket felhozni lehetetlen, mert ebben világosan s gyakorlatilag be van bizonyítva:

Hogy a szabadság leginkább a szövetség eszméjén alapult öszpontosítással fér össze;

Hogy az alkotmányos öszpontosításra nem szükséges a parlamenti kormány, miután a képviselői ház működése egészen csak törvényhozás;

Hogy az alkotmányos öszpontosításra nem szükséges a tartományi rendszer megsemmisítése; sőt

Hogy a tartományi szerkezetből erős öszpontosítás áll elő.

Különös valóban, hogy miután valaki elismeri azt, hogy egymástól független, magasb politikai s polgári szabadságokkal bíró, minden közvetlen közérdekű ügyre nézve olly teljes önkormányzati joggal fölrüházott státusok annyira öszpontosított egészszé alakulhatnak: miként lehet azt állítani, hogy a megyerendszer helyhatósági, statutarisus jogaival a nemzeti s kormányzati egységet lehetetlenné teszi? —

Nem, valóban nem az öszpontosítás, melly a haladás terén irányul szolgálhatna, az nekünk soha sem biztosíthatja azt, a mit mi ohajtunk, az ugyanis nem kevesebb mint rend, jóllét, szabadság, ezeknek pedig ismét eszközei épen nem az öszpontosítás, hanem a jó községi s megyerendszer, jól organisált törvényhozás, független bírói hatalom, törvények által meghatározott s a nemzet öncselekvőségén alapult erős és erélyes végrehajtó hatalom, jó lelkü fejdelem, lelkes hazafiak, miveltség, erélyesség s jora törekvés által életkített küzdés és mozgalom s a tökéletesedés fokozatán ezekből olly öszpontosítás állandó, melly erősebb leend erkölcsi mint physikai kötelekei által.

Kovács Károly.

BUDAPESTI NAPLÓ.

A fővárosi nyilvános helyek szokatlanul sűrűn látogatottak, leginkább az országgyűlésre zárandókló vidékiek, s azon helybeliek által, kik amazokat látni akarják. A kíváncsiság mindenkit egyaránt meglep; különösen pedig a fővárosi embernek ez egyik nagyon kirívó sajátsága. Vannak ugyan köztünk ollyanok, kik világmuveltségét szenvelve, minden szokatlanabb iránt hideg közönyt mutatni igyekeznek, nehogy a kanállal evett bölcsesség, mellynek főelve „semmit ne csodálj magadon kívül.“ — kudarcot vállalni látszassék: — azonban még e' sánda tanok apostolai sem tagadhatják meg most azon emberi gyöngeséget, miszerint a jelennek élénkebb mozgalmat látni ohajjták. Elősunnyognak ok is oduikból, s pápaszemes nagyságukban a tömeg közé keverednek, bámulandók a világ folyását. A vendéglők asztalainál olly emberek is jelentkeznek, — kik a család egyhangú körét eddiglen soha nem hagyák oda, — egyedül most, midőn a honjölötjei városunkon keresztül utaznak, — egyegy napot itten időznek, s napitápla végett a vendéglők teremeiben megmegfordulnak. Mi tehát szinte oda sietünk, hogy vagy a honszerte már eddig is dicséretesen

hangzó nevek viselőit személyesen megtiszteljük, vagy az ujonnan fölmerülteket megbámuljuk, és képkökből kijósoljuk: vajjon minő szerepre hivaták? A' fiatalság gyűlöhelye legérdekeseb látványok és jelenetekkel gyönyörködtetheti a kíváncsiakat. Folyvást újbb meg újbb vendégek jönnek: feltűnők viseletben és sokszor a' legjelentekesb arczzal. A' vidékről érkező ifjuság többnyire kis pörge fekete kalapot hordoz, magasan lengedező, sokszínű tollbokrétával fölezífrázottat; — öltözete festőileg pongyola, gyakran bizarrságig sajátságos, — néha pedig botránosan czafatos. De az arczokon majd kivétel nélkül életkedv és diadalmi büszkeség mutatkoznak a' virító egészség színezetével. És látni kell e' csoportot, mint rohan fővárosi barátjai ölelésére, s milly eleven érdekekkel beszél az elválta óta lelt napok eseményeit, — mellyekből leginkább a' követválasztási jelenetek a' legkiemelttebbek. Ekkor a' szem szikrázik, az arc hevül, a' fő fölegyenesül, a' tagok szaporán mozognak, s a' bodor füstöt fuvó ajkakon megharsan az ige, melly a' lelket — elviszi a' diadal napjaihoz, — s élénk rajzolja embereit, élénk a' szenvedélyeket, mellyek őket izgaták, az erőt, melly a' győzelmet kivívá, s az örömet, melly ez alkotmányos ünnepeken előradott. Hallhatni ilyenkor annyi mulatságos apró történetkét, hogy egyeg yojdondász akár hónapokig egyebet se írjon ezeken kívül.

A' Dunapart szinte szokatlanul eleven, az alólról érkezőzőzősök újabb meg újabb országgyűlési vendégeket hoznak, — a' fölülé járók pedig napjában háromszor indulva szállítgatják tovább, — ácsorgó tömeg bucsupillanatai kíséretében, — mellyre a' földözetről lobogtatott sok fehérkendő viszsza viszsza intetet: — és a' szemcsók a' hajórol a' partra, a' partiak pedig a' hajóra lövelik nyilaikat, sebeket osztva, véve ott is itt is, kinek kinek az ő sorsa szerint.

Mint hogy a' Dunánál vagyunk, — lássuk mi történik a' hidon. Ime déli harangzó után nagy csorda ökrök sétálgat át Pestről Buda felé. A' hajtsár kurjongat, a' szemközt jövők rettegve bujkálnak a' korlátok alá, nehogy a' civilisálatlan szarvasutások velők barátiabban érintkezzenek, mielőtt mérszáros urak gonosz fontjáról az asztra kerülnének jámborul, étvágy-emelőleg, a' rendőrséget káromolják, de az nyugoltan halad utján, mert hisz elég méltányos, ha Buda ról nem eresztí át nappal az ökrököt, a' budaiak meg sokkal szelidebb emberek, sem hogy azt követelnék, hogy hát a' pesti ökrök se mehessenek hozzájuk fényes délben. Másnak pedig a' dologba avatkozniia illetlen, és sértés volna ós Buda ellen! Tisztelet az öregeknek, — mert „in senibus consilium.“

A' légett színház falán egy gyors-rajzmester művei függnek a' tengeri vihart ábrázolók. A' hullámok iszonyu játéka, a' terhes fölök rohanása, a' sűrű zápor, — az első tévedett látkör, — más részről a' fölöhóhasító villám hirtelen fénye, mellynek füstölög világánál egy, a' habok által magasra emelt hajó látszik, oldalt, fekvő, megtépett vitorlaival: borzasztón szép látványt nyujtanak a' nézőnek; s valóban ingert kap az ember illyek megtanulásához, midőn azon ígéretet olvassa, hogy egyetlen lecke elég, és az illető a' legszebb tájképeket előteremtheti papiroson. Aztán sikerrel tanulónak irott bizonyítványa erősíti meg a' mester ígéretét: melly bizonyítványok ismert magy ar nevek aláírásával ott pompáznak a' falon németül; ezek szégyenére láttuk egy olaszét is, ki nyelvét nem tagadá meg, mint a' miéink! Szép tőle, de annál rutabb a' miéinktől.

Mult szerdán, reggeli hét órakor, a' hatvani utcában sűrű néptölgés volt; az emberek bámészkodva állának sokáig egy utcai lámpa alatt, — melly még ekkor is pislogott. E' szokatlan tünemény sokakat megdöbentett, s aggasztólag csóválák fejüket, — mert — mint fülhegygyel hallók — az öregebbek ebből vést jóslanak a' világ fölő. Valóságos csoda, mi hiába nem történt. Járjon utána a' hatóság, s büntesse meg a' pazarkezi lámpagyujtógatót, — mellynek illyszerű gondatlansága közreműlést gerjeszthet a' renhez szokott emberek lelkében! — Utasítsa oda a' hatvani utcai lámpagyujtót is, hogy a' zöldkert-utczáinak példáját kövesse, ki este tíz órakor gyujtja meg méceit, s mégis már éjtél tájban marokra szedhető sötétség borul a' purgatoriumi kövezet fölő. Ez aztán a' takarékos szolgál: méltó a' jutalomra.

Színházunkban tegnap fogott énekelni Alboni olaszul, s vele az egész operai személyzet ugyanazon nyelven. A' nemzeti színház vendégszeretete így talála czélszerűnek. A' magyar mindenre alkalmas, — csak nyelve iránt közönyös No de azért csak megélünk, — és pedig elég tarkán. ☺

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

MOSONY. Octob. 25kén: Követválasztásunk mozgalmiról akarván értesíteni e' lapok beces olvasóit, gondolom, nem lesz érdektelen megemlitenem azon körülményeket is, mellyek nálunk ez alkotmányos jogünnep nagy napját is megelőzik. —

Mosonyban a' pártok követjelölteink iránt már a' mult tisztújítás óta abban állapotának meg, hogy K. L. első alispánunkat, s T. J. főadószedőt küldik föl legközelebb hongyülésünkre. Amannak sok évi hú szolgálata, s az egyetemleges bizodalom, melly őt pályája kezdete óta osz-

tatlanul kíséré, — emennek pedig azon a' conservatív párt által tett ünnepélyes ígéret szolgált alapul a' követi igényre, hahogy, a' mult tisztujítás alkalmakor czélba vett másod alispánságtól pártjával együtt viszszalép. 'S meglón. T. J. főadószedő biztosítva látván ez úton is jövedője alapját, minden törekvést oda irányítá, hogy viszszalépven a' másod alispánságtól, követül választassék. Más oldalról az ellenzék mindenkép oda munkálkodék, hogy ennek ellenében, J. L. ügyvédet, egyik helybeli vezérszónokát küldhesse föl. Mindkét párt részéről pedig, szilárd volt a' szándék, megmérkezni egymással, hogy a' harc jobbra, vagy balra dőlt eredménye — iránytú lehessen a' jövő tisztujításra is. Az idő e' közben lejárt, a' készülétek minden oldalról megtörténtek, 's e' közben megérkezett a' határnap is, midőn hirtelen azon hír szárnyalja át a' megyét, hogy gr. Széchenyi István ő excellenciája, az alsó táblánál akarván föllépni, Mosonyban követül ohajtana megválasztatni. A' hír és szándék szokatlansága, különösen pedig a' nagyméltóságu gróf magas állása, sokakkal nem hitetheték el, hogy e' hír való legyen, 's most midőn a' megye már egészen tisztában van kijelöltei iránt, új fejlemények is merülhessenek föl. Azonban azok, kik őrflyeemmel kísérik a' hon közpolitikai mozgalmat, ismerék a' pártok merész törekvéseit, 's tudák, hogy az örök éber honfi gróf soha nem késik részen állni akkor, midőn a' közérdek szolgálatát jelentékesé, 's nagyszerűvé, nem annyira a' status gépéhez szegzett állomás, mint azon körülményink által fontossá vált föllépés emeli, mi nélkül a' hon közsorsa igen valószínű hányatásokra bukkanhatna. Ezek felfogák, hogy e' hír több mint üres mendemonda, több mint pártkoholvány, mely csupán a' vetélytársak cselvetésire számított, 's mi korunkban, illy körülmények között, ritkán szokott hiányzani. A' választás előtt két nappal megérkezvén köztisztületü érélyes főispánunk is, szólott e' tárgyról a' tisztikar előbbkelőjeivel is, kiket egymás közt, mielőbb tartandó conferentiára szólított fel. Az ügy fejlődni 's mindinkább kezdte tisztulni. A' magistratus conferentiát tartott, de a' kérdésben levő másod követjelölt T. J. föltételes nyilatkozata miatt, mely szerint ha a' párt egyáltalában ragaszkodik hozzá — viszsza nem lép — az új terv iránt nem mutatott rokonszenvet; azonban este vételevén a' föllépő gróf tiszta 's messzeható szándoka, — és emlékeztetbe hozatván ama roppant áldozatok, melyeket a' nemes gróf kardja, hatalmas szellemereje, tolla és vagyonával hona oltárára tett, a' miket, midőn kívántatik — nem méltányolni örök szennyü nemzeti bünn lenne; — 's tekintetbe vétetvén a' kijelölt egyed T. J. főadószedő viszszalépésre mutatott hajlandósága, mi által a' párt ígérete alól, melylyet tisztujításkor tett — önként feloldaték: azonnal általános lelkesedés tört elő 's mindenfelé csak: gr. Széchenyi István ő excellenciája hallatszék. —

Más nap a' városi teremben, mely nagyobb kényelem miatt tüzetelt ki választási helyül, mindkét párt nagy tömegben vezeték be embereit, 's a' karzatokat is igen szép számu vegyes közönség népesítette. 'S megnyilván a' gyűlés, főispán ur ő méltóságának rövid előbeszede után, főtiszt. S. Gy. győri kanonok emelt szót, 's lelkes szónoklatában előadá, mikép, mind a' jelen politikai conjuncturák, mind a' nagyméltóságu gróf páratlan érdemeinek méltánylása, mind azon határtalan tisztelet valódi tanujeül, melylyel Mosony megye viseltetik a' nagy férfiu polgárerényei iránt, — ő a' haza és egész civilisált világ érdekére nézve, nemcsak illőnek, és szükségesnek, hanem nagy szerencsének is tartja, ha Mosony kk. és rr. gr. Széchenyi István ő excellenciáját követül megválasztják. Erre dörgő „Éljen, éljen, éljen” kiáltozá. Az ellenzék több ízben szóhoz akarván jutni 's protestálni, hogy az ügy szavazásra menjen, — de minthogy a' többség szünni nem akaró kiáltásokkal élteté gr. Széchenyit 's a' szavazást egyáltalában nem akará, főispánunk ő méltósága kimondá a' választást, 's a' kk. és rr. ket a' második követjelölt iránt hita föl. A' szembetűnő többség itt Krónér Lajos első alispánunkat éltetvén, az ellenzék ismét erőködött, hogy az ügy szavazás alá kerüljön. De a' roppant többség ennek is ellenszegülvén, elnöki kimondatott, hogy Mosony megyének követi közfelkiáltás útján: gr. Széchenyi István — és Krónér Lajos első alispán. Ezzel a' gyűlés szétoszlott 's folytatása a' credentiaalis átadatása végett oct. 25-re tüzetelt ki.

Ezen napra minden rendü és rangu kebelbeliek szokatlanul nagy számmal gyűltek be székhelyünkre. Híre volt ugyanis, hogy a' kisebbségben maradt párt spectaculomokat fog majd elkövetni, — de más részről a' megválasztott nagy honfi tiszteletére tett rendkívüli előkészületek is sokat csodítottak városunkba. Más oldalról ismét a' győztes párt is teljes számmal kívánt megjelenni, hogy a' kivívott diadal ünnepét ép ekkor üllhesse meg. Mosonyban, mely M. Óvártól félórányi gyaloguttra esik, előlovagok készültek a' nmélt. gróf tiszteletére, 's M.-Óvár teljes kivilágítási fényben

uszott, diadalmi ivekkel és üdvözlő föliratokkal, — hogy a' nagy férfiu hősi pompával fogadtassék — mert hőse ő köztisztületünknek. — A' roppant számu tisztelgők szónokaul megyénk legidősb táblalabirája Széchenyi János kéreték föl, hogy mint éledezett Nesztora az ifju nemzedéknek, lenne tolmácsa a' szívöröm és közlekesülésnek, melylyel megyénk kicsinytől nagyig, koldus gunyhójától a' paloták csarnokáig, közösen buzgunk gróf Széchenyire. 'S a' tüzelkü agg, tisztének megfelelt. Vasárnap délutáni öt óra felé, oct. 24-én, a' győri főispán kíséretében ő nméltósága, a' tiszti kar udvarlása után, este, a' nevezett köztisztületü táblalabiró szónoklata mellett, roppant fátylász zenével tisztelteték meg, melylyet a' gróf, hasonlólag lelkes hálaszóval viszonzott. Kifejtvén rövideden mostani föllépésének politikai okait, remek beszédét azzal zárta be, hogy más nap a' gyűlésteremben bővebben igazolandja magát. 'S ugy történt. Más nap (octob. 25-én), megnyitván elnöklő főispánunk az ülést, előadá rövideden, hogy a' nap legfőbb teendője: a' követi megbízólevél átadatása, 's az ujonan megürült tiszti állomások betöltése levén, most egyébre szoritkozni nem akar, 's kéri a' kk. és rr. hogy előadandó nézeteiket a' pillanat komolyságához illőleg, higgadt kedélyességgel adnák elő. Erre S. Gy. győri kanonok üdvözlő szavakkal fordulván a' nmélt. gróf felé, élénk színekkel tolmácsolá a' közörömet, melylyet ő nméltóságának közöltünk föllépése okozott 's mely bizonyára közös az egész honnal, minthogy az egész hon érdeke az, melylyet e' pályán képviselend, 's mint mentője a' magyar felvirágzásának, leghűbben is őrzend. Ezen nyilatkozatra, mit szünni nem akaró „Éljen, éljen” követelt minden oldalról a' nmélt. gróf következőleg válaszolt: — „Midőn e' nem reményelt, 's reám meglepőleg ható megtiszteltetés, és szives fogadtatásért, hálas köszönetet szavaznék a' tek. kk. és rr.-nek, engedjék meg nekem, hogy hangot adhassak gondolatumnak, mik engem e' lépésre vezettek, — és szavakat a' meggyőződésnek, a' miért ezt tevém. Mindenek előtt azonban bocsnatért esedezem, hogy magamról fogok legelőször is szólani, mit, bárha soknak nem tetszik is, el nem kerülhetek sokszor, minthogy csekély személyem nemzetünk jelen életviszonyaival annyira öszszentőtt, hogy ezekről szólván, magamat egyáltalában nem mellőzhetem. 'S ennek természetes oka az, hogy az újabb idők mozgalmiban részint nem épen csekély részt vettem, részint azoknak élén is állottam. És részt veszek most is, 's részt akarok venni mindenkor, ha nemzetünk közsorsa úgy kívánja, 's nyomatékul szolgálhat érte a' honfi áldozat Astraea mérlegében (Éljen, éljen, éljen!). Köztudomásu dolog, hogy most, midőn a' haladás ösztöne általánosan fölébredt nemzetünkben, — pártok léteznek a' hazában. És a' pártok életének nézetem szerint csak örvendeni kell, ha t. i. azokat az alkotványos jogérzet szent tüze vezeti, 's nem parányi magányérdek előtök a' czél, hanem a' haza közjava mindenekben, a' miért élünk kell. Azonban én úgy látom, hogy a' pártok versenykiüzdelmeiben nincs meg azon szükséges egyensúly, melyly minden törekvést egy pontra irányítson, 's így biztosítsa e' honnak jövőjét, mit annyin ohajunk. A' haladásnak valódi középpontja, hoi a' szabadság és jog, — hol az alkotvány, és legfőbb nemzeti érdekink székelenek, örök ingásban áll. Sokan még nem is ismerik, — sokan tulhajtának rajta, és sokan még nagyon is távol állnak tőle. Pedig meg van kötve a' hon fejlődése akkor is, ha helyből nem mozdulunk, 's meg akkor is, ha az igazság középpontján tulhajtunk. Ezen két út az, melyly czélhoz nem vezet. 'S Magyarország, melyly a' civilisált népek sorában olly sokban hátra van még, vajha előbbre volna már, — 's vajha ne haladt volna annyira némelly eszmék tulhajtásában, melylytől csak egy lépés a' vészörvény, 's honnan nincs menekvés. Én feladatul tűztem ki magamnak, csekély erőmmel odamunkálni, hogy ide ne juthasson a' hon, 's menjen tovább a' haladás ösvényén, a' nélkül, hogy akár a' vakon rohanás, — akár a' bűnös tepedés által kockáztassa jövőjét. És ugy vagyok meggyőződve, hogy én, mint édes hazánknak egyik legvagyonosabb és függetlenebb állásu polgára, ezt nagyobb sikerrel eszközölhetem, mint azok, kiket részint a' szédítő népszerűség, részint a' magasbak kegyelemreménye lebilincsezte tart. Az igaz, vannak igen sokan, kik ezen politikámat nem akarják érteni, 's valami arcánumnak tartják azt, melylynek iránya gyanus, 's eljárásom határozatlan. De ez nem tántorit. Vannak ugyanis emberek, kiknek hazafuságuk részint nem a' legtisztább forrásból származik, részint kiket, — bár jóakarátát senkinek nem vonom kétségbe — inkább a' kor divateszméinek szenvedélyes tisztelete, mint a' körülmények helyes ismerete vezérel. 'S jaj a' nemzetnek, melyly őket követi! — mert az sorsát nehezen kerüli el, — sorsát, melyly szerint önlángja öli meg, mint megölt minden népet, melyly a' józan haladás rendes medréből kiesett, 's majd az anarchia, majd a' forradalom vérangyalának karjaira dült! ... Illy előjelenségek időszakában minden honpolgárnak legfőbb kötelessége részen állani, 's oda i-

rányzani minden törekvéseit, hogy a' dolgok rendes folyását helyreállítsa 's föltartsa azon veszélytől, melyly mindent kockáztat. A' polgárkötelességnek ép ezen érte hitt engem is a' képviselők táblájához, 's bár nem éltem le hereként napjaimat, 's mint edzett katona és sokat tárt, izzadott életemben, megnyugodhatnám már eddigi borostyánimon is, nem buvok még sem sutra, hanem kiállok ismét a' síkra, 's küzdök az ifju nemzedék dicső harcában ugy, mint tolem kitelik, mert elvem az, hogy a' hon jövőjének nagy épületéhez, bármilly életszakban, 's bármilly kis erővel is, tehetségünk szerint járulni soha nem késő 's nem fölösleges (Éljen!). Még csak egy dolog iránt kell felvilágosítást adnom. Némellyek azon gyanuval illetnek, hogy e' lépésre én kormányczélok miatt bírtam volna magamat. Ezt én kereken 's ünnepélyesen tagadom, mert én ezt enmagamtól cselekszem, 's büszkén mondhatom ki e' teremben, hogy e' gondolat és szándék senki mástól nem jött, mint egyedül gr. Széchenyi Istvántól! (Éljen, éljen, éljen!). Én ugy valék meggyőződve, hogy hazánk jelen bonyolult viszonyai közt, az alsó táblánál tehetek most hazámnak legjobb szolgálót, 's hiszem hogy a' l. kk. és rr. bennem helyezett bizodalokkal ugy fogok sáfárkodni, mint csak lehető a' hazafi hűség és belátásnak. Rendkívülieket azonban ne méltóztassanak várni, — mert istennél csak a' bölcsesség, 's a' gyarló embererő sok olly vésszel találkozik az életben, melylyeken áthatolni vagy épen képtelen, — vagy melylyekben önmagát is végkép fölemészti. Megteszek mindazáltal mindent, mi tolem kitelik, 's iparkodom különösen megczáfolni azok előgyanuját, hogy én ingerelni 's gladiatori bajtusára mentem az alsó táblához (Éljen!). Nem, illy czélja törekvésimnek távolról sincsen! Ohajtása lelkennek minden honfi erő egy pontban egyesíteni, hogy a' hazaszeretet így, mint domboru üvegnek sugára, kétszeresen hasson, 's egymást értve és kölcsönösen támogatva, közös erővel és akarattal közeledjünk azon rég vágyott czélponthoz, hol a' hazának boldogsága székél, 's a' nemzet, az emberi nem nagy társaságának életlombjai közt örök zölden virul! (Éljen, éljen!). Azonban addig is, míg mind ezeket tettemmel igazolhatom, magamat a' tek. kk. és rr. becses bizodalmaiba ajánlom.”

A' sürü éljenzésnek, melyly e' remek 's ihletett szellemmel elmondott beszédre következett, vége hossza alig vala. Még a' köznemesség is, melyly a' dicső gróf látására szokatlan számmal gyűlt vala öszsze, — olly lelkesedésbe jött, hogy a' nagy hazafi ruhájának szegélyét, mint valami szent ember mezét kegyes abítattal csókolgató. Elvégre a' zaj mégis lecsöndesült, 's a' gróf szavaira válaszalólag Forgách Albert gr. pozsonyi kanonok felelt, — mire aztán az ellenzék részéről J. L. ügyvéd, mint a' kisebbségben maradt résznek hírdondója, ki csak egyedül vala jelen pártja részéről teremünkben, — megtámadta gr. Széchenyi István ő exját, ki nem a' többség által választottnak állított. Erre a' gróf nemes tüze lobbanva imigyen szóla föl: Én ugy gondolom, lezajlott életemnek napjait ugy töltöttem eddig, mikép senki rólam föl nem teheti, hogy én bármilly provinciát is képes volnék elfogadni, hova nem a' becsület és haza köztörvénye vezérel. 'S minthogy az előttem levő jegyzőkönyv tartalmából azt veszem ki, hogy engem törvényes úton a' többség választott meg, — én ezen gyanusító megtámadást ezennel visszautasítom, tudván jól, hogy létezik a' hazában bizonyos minoritás, melyly minduntalan zsarnokoskodik a' többség fölött, 's melyly erőszakos modorával minden ügyet megtámad, mi nem a' pártönzés pizkos érdekének szolgál. De én ezen minoritás rokonczátlanokodására mit sem figyelek, — hanem új pályámon is azon leszek, hogy azt lehetőleg megtörjem 's viszsziarisszam azon tértől, hova sem képességgel, sem hivatással nem bír. — A' nmélt. gróf ezen jelentékes szavai után még egy ellenzéki gr. emelt szót 's támogatá elbarátjának főnebb említett elveit 's kívánatát, — de viszhangra szinte nem talált. Ezzel a' megbízólevelek átadatván, a' gyűlés szétoszlott. Főispánunk ő mélt. nagyszerü ebéd rendeltetvén az ünnepély befejezésére, a' megye előbbkelője itt ismét egy koszoruba fonódtak, 's esillogó nedü poharak vig zajában éltették a' nagy hazafit, főispánunk ő méltóságát, megyénk lelkes rendeit, és a' hazát.

Rendes levelező.

TORONTÁLMEMYE. October hó 21, 22 és 23-án tartott követválasztási közgyűlésünk főispánhelyettes ő mlgának elnöklele alatt és pedig szabadban a' megyeház udvarán tartatott, mert vármegyénk romlásnak indult háza kiugratás alatt levén, ezen ünnepélyre nem készült el. A' gyűlési előkészületek igen nagyok voltak. Mind a' két párt győzni akarván, minden erő megfeszítettett. Özvegyaszonyaink sem maradhattak békével — személyesen kelle megjelenniök, közmonda szerint az ellenzéknek 60 ezer forintnál többre került. Általában a' nemesség olly nagy számmal se-reglett öszsze, mint soha máskor. És kérdés: mi lett ezen három napi zajos, Torontálban még soha nem látott közgyűlésnek eredménye? felelet: mint máskor közjogi kérdéseknél mindig, ugy ez alkalommal is az ellenzék ismét megbu-

kolt 's
vett.
melly
dor K
ván, k
kat az
más m
véssb
be, h
telt ki

elrag
tünk
lönös
mek k
pártin
a' jöv
talán
a' két
helye
ért m
gükn
vállve
ralis k
solva
remél
nem p
ralis
szem
bukik
hozzá
gyed
bukne
lend,
kép k
nosb
gyén
taná,
végre
mult
most
ségü

vagy
be, f
párt
nagy
gadt

sakor
részi
re m
gadt
sége,
vét,
nyai
kal k
futos
uri p
föling
másil
fáky
a' má
lehet
rökre
tabb
tának

ség-
lyett
son,
hivat
deté
képv
nyitá
hosz
kor s
gány
a' pá
több
tek,
ladá
nek
sáro
detn
sziv
taná
köz

kott 's vesztesége érzelében az usításokban részt sem vett. — Annál fényes volt a' conservatívek győzedelme, mely szerint fényű Mocsanyi Péterbíró, és mankóbüki Fodor Károly főbíró lettek követek. Az utasítások felolvastatván, kevés változtatás mellett megmaradtak, úgy mint azokat az illető választottság bemutatta. — Keletkeztek még más megyei határozatok is, de azok a' nagy közönséget kevésbé érdekelték, jelen rövid tudósításomat azzal fejezem be, hogy jövő közgyűlésünk december 12-ik napjára tüzetelt ki. — r. l.

NÓGRÁDMEGYE KÖVETVÁLASZTÁSA. (Vége).

Im e' perczben minden megszűnt, a' pártszenvedély elragadott, a' személyes vonzalom elvet erőszakolt képzetünkben, hogy ingerültségünket alapra vethessük — a' különös egyetértés 's azon nálunk igen igen becsült pártelemekek közt is uralgó barátság lánczai szétszakadtak és a' pártíngér hályogot vont szemünkre, hogy eltakarja előlünk a' jövőnek csak a' kétes sors könyvében föltalálható, de talán gyanítható bötűt! — Mimagunk voltunk a' hibásak a' két érdemes férfiú közti kérdésben, a' helyett, hogy vagy helyet engedtünk volna egyiknek, kit e' pályával érdemeiért megjutalmazhatni polgári kötelességünk 's büszkeségünknek tarthatunk volna — vagy a' helyett, hogy különös vállvetéssel elhatároztuk volna egyiknek e' pályáról morális kényszerítés általi leléptetését, mit bizonytalannal megjavólva előtte a' megye csendének fölháboríttatását, méltán remélhettünk volna — smi még elveket emeltünk 's azoknak palástjai alatt működünk szabad és nem szabad, morális és immorális utakon, 's nem gondoltuk meg, hogy ha személy melletti küzdést teendünk, 's az egy kijelölt megbukik, úgy csak személyt veszünk, 's ha elvet csatlunk hozzá, úgy — bár nem hiszünk, hogy egyik vagy másik egyed győzte — vagy vészével az elv is erősödnek, vagy buknek — de a' bal hiedelmet 's fonák benyomást, mit szürend, még sem kis feladat lesz a' felingerült keblekből végkép kioltani. Sajnos, hogy így történt, és szászorta sajnos lenne, ha e' két derék férfi közti összeütközés meggyenk esendét ha nem is örökre, de hosszú időre fölbontaná, — 's ki állhat érte jót, hogy nem úgy fog történni és végre sajnos az is, hogy épen azon párt, mely az imént elmult tisztújításon végzés daczára korteskedéssel győzött, most a' korteskedés ellenében megbukva egy kitünő jeleségü hazafit áldozott föl. —

F. hó 18-ára kitűzött követválasztás előtti ötöd napon, vagyis oct. 13-án kir. helytartónk ő fensége érkezik körünkbe, fogadtatása, mely országzerite kitünő volt, itt a' jelen pártoskodási alkalommal a' többihez képest nem volt olyan nagyszerű mint ohajtottuk, mi leginkább csak szívünkbe fogadtuk őt, a' külsőségekre nem sokat figyelve.

Nem lehet csudálnunk, ha a' pártok illy élére állításakor, sok köznemes részint a' fenséges vendég látására, részint a' köznemesekből alakított banderium kiegészítésére mindkét pártból besereglett. — Alig volt vége a' fogadtatás 's lakomának 's alig távozott el a' teremből ő fensége, néhány rakoncátlan ifjú fenhangon ordította K. nevé, pár percz múlva az utcára sereglettek a' párt néhányai és zenével járva fel 's alá egekig harsogó ordításokkal kiabálták K. nevé, később tolongás lón, zaj, zavar és futosás, és hirtelen azon hír szárnyal, hogy a' K. párt egyik ura pártbelje a' D. párt egyik emberét megdöngelte, a' fölingerült kedélyeknek több nem kellett, a' D. párt látva a' másik párt ezen szomorú demonstrációját szinte zenével 's fáklyákkal ellátva járt az utcákon viszatorlást hirdelve a' másik párt ellen, 's csak nagy bajjal, nagy közbenjárással lehetett végét szakasztani egy talán Nógrádmegye disztétörökre megfertőztető vérengzésnek, de így hála a' higgadtabb 's a' szent ügyet szívükön hordozó férfiak közbejárulának — semmi veszély nem történt.

A' jelen és több, csak általánosan érintett ingerültség-szülte kellemetlen összeütközés fölhívá főispáni helyettesünket arra, hogy azon éjjel vegyes conferentiát tartson, melyre ő mélt. által mindkét párt főbb emberei hivattak. — A' tanácskozány, mely éjjel 11 órakor vevé kezdetét, husz 's néhány egyedből állott, kik a' pártok fejeit képviselék; főispáni helyettesünk igen szivreszóval beszéddel nyitá meg a' tanácskozány, melyben elmondá: miként hosszabb időtül fogva távol levén a' megvétel, visszajöttekor sajnosan lepetett meg, több, részint hivatalos, részint magányos de hitelen kűtfőből származott azon hírekkel, hogy a' pártviszályok a' leingerültebb fokra lépve már eddig is több, a' megye disztétét özsze nem férő tettet következtettek, 's mellyek növekvésétől, az ingerültség fokokénti haladását tartva szem előtt, még mindig tartanunk lehet; ennek folytán tehát a' pártok fejeit özsze hivva ezek csilapításáról, vagy végképi megszüntetéséről tanácskozány hirdetni kötelességének tartá, ő ugymond e' megye békéjét szíven hordja 's épen azért kíván a' pártok fejeivel aziránt tanakodni: hogy vagy az ingerültség megszüntetésére eszközöket javasoljanak, vagy a' dolog kiegyenlítéséről ta-

nácskozzanak; mert ha mind ez nem sikerülend, úgy bár sajnos érzettel, de köteles leend életbiztosítás és az ingerültség-csilapítás végett olly eszközöket használni, melyre ő kötelezetik hivatalos állásánál fogva, 's mikkel eleget teend fölebbvalóji irányában 's a' megye ingerültségét csilapíthatja. E' loyális nyilatkozatot egy igen fölvilágosult táblabírónak igen sötét tartalma beszéde követé, mert ő ugymond, később egy emberéletet áldozni fel, mint katonaságot használni, ezt, engedjen meg táblabíró ur, mi nem értjük, vagy ha ugy akarnók érteni, mint talán kell értenünk, úgy kétkedni képesek volnánk, hogy ezt ön szájából halljuk. Erre többen ellenkező értelemben nyilatkoztak 's a' katonaságot megrendelni helyesnek láták. Ezt egy indítvány követé a' D. párt egyik főemberétől, mely e' két egyezkedési pontot foglalta magában: 1) nem tekintve az eddigi hasztalan korteskedési költségek öszletét, megállapodni abban, hogy mindkét párt becsületszava alatt kötelezze le magát, miszerint kortest be nem hozandván csupán intelligentiával szavaztasson; 2) egyik követ, bármelkik is lépjen le, 's az, kinek ez által biztosítva lesz állása, a' még e' négy nap alatt bizonytal elköltendő öszveget, például 8 vagy 10 ezer pengőt adjon egy jó czél alapítványára, mely mindkét párt kitűzöttének nevével viselendő örök időkre virágozzék. —

Az első pontra hivatkozás volt az elmult tisztújításon kijátszott végzésre 's a' dolog impracticitására, mely sok mellékutnak levén kitéve valósitása igen nehéz — a' második helyeseltetett, 's nem volt más hátra, mint az, hogy ki lépjen le. — Nyilatkozásra szólítottak Kubinyi, ki azt felelé, miszerint ő az ellenzéknek hű embere levén, őt az ellenzék léptette föl, 's ő nem léphet le, 's a' jó czélra 8 ezer pengőt megadni vonakodott — ekkor D — y szólítottatott föl 's ő késznek nyilatkozott a' lelépésre megígérvén: hogy pártjával még ez éjjel tanácskozni fog 's minden erejét arra fordítandja hogy baráti is, kik érte már ennyit áldozának, lelépése iránt egyezzenek meg, 's egy órai határidőt kért — E' loyális nyilatkozata D. általánosan tetszéssel fogadtatott 's csupán azon észrevétel gördítettett ellene, miszerint a' dologban nem levén reciprocitás, mert a' K. párt az öszletet jó czélra áldozni nem akarja, így az indítvány e' tekintetben nem léphet életbe — az egész dolog ismét — majd az egész gyülekezet sajnálkozására abban maradt.

Ezt conferentiák követték, de sajnos, hogy az egyezkedés a' K. párt némelny emberei, sőt maga annak kitűzötté által el nem fogadtatott, 's újra harc és háborút üzent a' két párt tábora egymásnak. — 18-án mindkét párt a' legingerültebb helyzetben a' megyeházba tolokodott; ezt megelőzőleg a' K. párt több emberei, az egész pártot képviselve főispáni helyettes urat arra szólíták föl, hogy katonát ne használjon választáskor, ők minden felelősséget magok-
ra vállalnak, a' legkisebb összeütközésről jótállanak; természetes, hogy a' pártok olly emberei voltak ott, kik minden e' pártból eredő mocok 's eddigi összeütközésektől állásuknál, neveltetésüknél 's egyenes jellemüknél fogva tisztán állottak 's magokról nemcsak önmagok, de más pártól is jót állhattak volna; de hogy ők mindenkiért jót állhatnak é? az kérdés — a' felelősség és jótállás pedig kevés garancia egy 3000ret fölühaladó tömeg közt történhető összeütközésre, hol nem a' tiszta jellem, a' nevelés, a' szép szónoklat, de a' physikai erő koczean öszsze, mi könnyen megtörténhetett és valószínű is, hogy megtörtént volna, mert mire a' D. párt az udvarba vonul, a' K. párt már heppel üdvözlé és fütyökkel, ezek ismét nyerítéssel válaszoltak 's ez perczekig tartott — 's ime már szikrája meg volt gyujtva az ingerültségnek. — Főisp. helyettes ur is ezt bizonytal emlitett szempontból vette föl, ismérve a' viszonyok állását 's tartván az összeütközéstől, nem jogformálási, de személy- és béke-védelmi eszközésül katonát rendelt, mely elkülöníté egymástól a' pártokat — így kezdett meg a' választó közgyűlés a' kapu alatt, a' nép az udvaron volt — itt egy indítvány történt, minek leírásától a' hely szűke 's levelem hosszúsága ezuttal fölment, de jövőre föntartom jogomat erről írhatni. — Erre K-yi J. e. alispán közfölkialtással választatott követnek, a' más két követi jelölt ereje roppant nagy 's egyenlő levén a' többség nem vala megkülönböztethető 's a' választás szavazatra bocsátatott — a' szavazás éjjel 11^{3/4}ig tartott 's a' többség éjjelkor mondatott ki illyképen: Kubinyi Ferencz részére 1567. Deseffy Jób részére pedig 1577 's így az utóbbi 10 szöbbséggel választatott meg. Valóban egyetlenegy mind a' mód fölött hosszasan tartott szavazás mind a' 3000et fölühaladó választás közötti 10 szökülönbség maga nemében.

Most minden megszűnt, többé nincs párt, hiszünk az ingerültség ha nem is rögtön, de mégis megszünend.

Pártatlan.

KECSKEMÉT VÁROSITISZTJÚTÁS October 28-kán. Ki a' legjobb sikernek teljes lelkéből örvideni nem tud, annak egy fásult élet közönyössége, hidegen ápolit kertjéből csak jogvirágot képes fölvárázsolni. Minden tes-

tület, minden alkotványos polgári áladalom egyedüli felvirágoztatásának nélkülözhetlen tényezője a' kormányférfiak kormányzási ügyességének helyes és teljes fölhasználása. Kell tehát: hogy a' törvény és igazság kiszolgáltatói törvénytudományi kiképezettségük 's eljárás ügyességük mellett akaraterénység, szivegyenesség és lelkiület-tisztasággal bírjanak; kiknek szemei előtt, mint a' természet örök törvénye, — szent legyen minden egyes honpolgár joga, vagyon és életbiztosága, miket vidor kebel és törvény palástjával fedett rabló kéz szentségtelenül soha se illessen. Koronája pedig ezen rövid vázlatnak a' szánalom, részvét, könyör és kegyelet magasztos érzete, mely a' hivatalnok kebléből kiáradva, mennyei gloriaként sugározza be még azon polgártársokat is, ki tán egy meggondolatlanul elhamarkodott cselekvény, vagy ép akaratosan tett bünhibája által lón erőszakolva a' szerencsétlenség és mindennemű nyomor tömkelegébe. Föltöl szívéből az öröm egész nagyságában, ha városunk tisztikarának legközelebb végbement tisztujítására gondolunk, mely jogosít bennünket hinni, miszerint a' czélszerű átalakulási kornak, városunk bel és kül szerkezetét illetőleg, küszöbén állunk mi is. Olly szelid, de azért igazságos kormányzást reménylünk a' restaurált jeles férfaktól, mely a' főnebbi képnek tökéletesen megfelelelend. — Magában az: hogy a' választó közönség kebelébe, — mely az előbbi években kizárólag birtokosabb gazdálkodó lakosokból választaték tizedenkint, ezennel ismét 6. diplomás egyed véteték föl, nagy reformi lépés előbbre, mely által, a' már rég benlevő dii min orum gentium kényuraságukkal tetemesen háttérbe szorították. A' tizedenkinti választás fonákságát mi azonban el nem hallgathatjuk. — Tegyük fel: van ollyan tized, melyben egy jeles ember sem találtatik, el kell fogadtatnia olly egyednek is, kiaz öreg Á-ra természeti állásában sem könnyen ismerne. Ehez hasonló gonosz elv a' tanácsnokági örökös állomás is. Város-főbírói hivatalra közfölkialtás után Nagy Lajos ur emelteték, azon jellemzetes férfiú, ki mind alapos tudományosság 's a' városi viszonyok tiszta ismerete, mind ügyes tollvitelre, mind humanitására nézve, mondhatnók egyetlen egyediség városunkban. Az egész tisztizemely felsorolásával akár e' lap hasábjait akár a' tisztelt olvasó figyelmét igénybe vennem, gyöngédtelenség volna, 's megnyugszom ha a' becsületesség és emberbaráti szeretet egyikét jeles példáját ezennel feltüntethetem. Tanácsnokink egyike, kit a' viszás körülmények 's maga az öregség gyöngédkedő állapotra juttatva, hivatalbeli pontos és hiány nélküli eljárhatóságában tetemesen gátol, főkép elnöklött másod alispán Nyáry Pál ur közbesített felebaráti szeretete által hivatalában továbbra is megerősítettetett. A' már 30 és több évig szolgált városi főorvos t. Sényi János ur, most már aggsága utolsó stadiumában, legtöbbször akaratára szerint félfizetéssel nyugalmazandó vala; de egy erélyes férfiú t. Posta ur, ugymint t. Pestmegye és több év óta városunk tiszteletbeli főorvosa, folyamodványt intézvén t. alispán urhoz oda nyilatkozott, miszerint a' már hófűrt borította öreget hagynók meg halálaig rendes hivatalában egész fizetéssel, ajánlván mellettei pontos szolgálatát fizetés nélkül tovább is 's mind végiglen. — Tiszteletbeli tanácsnok Hajagos Illés barátunk ellen a' választó közönség gyűlése előtt vád emelteték, miszerint a' népet elavult városi tartozásáért kellő iparral nem exequálta. — „Il y a des reproches qui louent et des louanges qui blâment.“ A' nemes érzetű hivatalnok röviden és erélyesen nyilatkozott: ki teheté fel ugymond lelkiületéről azt, hogy illy korban, midőn a' köznép inséggel küzd, épen a' tanács által rég időkben beszedeni elhanyagolt városi tartozás miatt, még hivatalvesztési büntetés alatt is egész családokat pusztá ég alá szorítva koldusbotra kényszeríthetett volna? Ehez nem kell commentár. Éljen sokáig! Irám Kecskeméten october 30-án 1847. Gömör Frigyes.

HORVÁTORSZÁGI TARTOMÁNYI GYÜLÉS. October 23-án tartott második ülésben azonnal elnöki megnyitás után B. L. báró, mint a' munkálatkésztette választványelnöke a' pontokba szedett javaslatot elnök ő exljának átnyujtván, ez a' választványi jegyzőnek adatott felolvasás végett. Mielőtt azonban a' felolvasás megkezdett B — a birtokos az illyr pártból a' korlátokon kívül azon kérdést intézé a' rendelkez: ha vajjon F — c J. és R — y ellenzéki és norvátmagyar párti credentialisták továbbra is megszenvedtetnek e' korlátokon belül, hol csak a' törvényhatósági képviselőknek van helyök? Ezen kérdésre érdeklött R — y kifejté: miképsóha sem élt olly jogokkal, mik őt nem illeték; mostani helyét azonban teljes joggal foglalja el, 's örül, hogy B — a a' nemesség joga mellett szót emelt; és szóló jól tenné, ha a' korlátok átlépve ezen asztaloknál lennének meg szökökkel együtt védni a' nemesi jogokat. Elnök: a' rend, minél fogvást a' l. hatóságok követi 's a' b. ni levél által meghívottak és személyesen megjelentek foglalhatnak csak helyet a' korlátokon belül a' zöld asztalok mellett, az utóbbi tartományi gyűlésen is megtartatott a'

tatlanul kíséré, — emennek pedig azon a 'conservatív párt által tett ünnepélyes ígéret szolgált alapul a 'követi igényre, habogy, a 'mult tisztujítás alkalmakor czélba vett másod alispánságtól pártjával együtt visszalép. 'S meglón. T. J. főadószedő biztosítva látván ez úton is jövendője alapját, minden törekvést oda irányítá, hogy visszalépven a 'másod alispánságtól, követül választassék. Más oldalról az ellenzék mindenkép oda munkálkodék, hogy ennek ellenében, J. L. ügyvédet, egyik helybeli vezérszónokát küldhesse föl. Mindkét párt részéről pedig, szilárd volt a 'szándék, megmérkezni egymással, hogy a 'harcz jobbra, vagy balra dől eredménye — irányítu lehessen a 'jövő tisztujításra is. Az idő e 'közben lejárt, a 'készületek minden oldalról megtörténtek, 's e 'közben megérkezett a 'határnap is, midőn hirtelen azon hír szárnyalja át a 'megyét, hogy gr. Széchenyi István ó excellentiája, az alsó táblánál akarván föllépni, Mosonyban követül ohajtana megválasztatni. A 'hír és szándék szokatlansága, különösen pedig a 'nagyméltóságu gróf magas állása, sokakkal nem hitheték el, hogy e 'hír való legyen, 's most midőn a 'megye már egészen tisztában van kijelöltei iránt, új fejlemények is merülhessenek föl. Azonban azok, kik örfgyelemmel kísérik a 'hon közpolitikai mozgalmát, ismerék a 'pártok merész törekvéseit, 's tudák, hogy az örök éber honfi gróf soha nem késik részben állni akkor, midőn a 'közérdek szolgálatát jelentékesé, 's nagyszerűvé, nem annyira a 'status gépéhez szegzett állomás, mint azon körülményink által fontossá vált föllépés emeli, mi nélkül a 'hon közsorsa igen valószínű hányatásokra bukkanhatna. Ezek felfogák, hogy e 'hír több mint üres mendemonda, több mint pártkoholvány, mely csupán a 'vetélytársak cselvetésire számított, 's mi korunkban, illy körülmények között, ritkán szokott hiányzani. A 'választás előtt két nappal megérkezvén köztisztletü érlyes főispánunk is, szólott e 'tárgyról a 'tisztikar előbbkelőjeivel is, kiket egymás közt, mielőbb tartandó conferentiára szólított fel. Az ügy fejlődni 's mindinkább kezdte tisztulni. A 'magistratus conferentiát tartott, de a 'kérdésben levő másod követjelölt T. J. föltételes nyilatkozata miatt, mely szerint ha a 'párt egyáltalában ragaszkodik hozzá — vissza nem lép — az új terv iránt nem mutatott rokonszenvet; azonban esteve felé több oldalról megvitattatván az ügy, tekintetbe vétetvén a 'föllépő gróf tisztá 's messzeható szándoka, — és emlékeztetve hozatván ama roppant áldozatok, melyeket a 'nemes gróf kardja, hatalmas szellemereje, tolla és vagyonával hona oltárára tett, a 'miket, midőn kívántatik — nem méltányolni örök szennyű nemzeti bűn lenne; — 's tekintetbe vétetvén a 'kijelölt egyed T. J. főadószedő visszalépésre mutatott hajlandósága, mi által a 'párt ígérete alól, melylyet tisztujításkor tett — önként feloldaték: azonnal általános lelkesedés tört elő 's mindenfelé csak: gr. Széchenyi István ó excellentiája hallatszék. —

Más nap a 'városházi teremben, mely nagyobb kényelem miatt tüzetett ki választási helyül, mindkét párt nagy tömegben vezeték be embereit, 's a 'karzatokat is igen szép számu vegyes közönség népesítette. 'S megnyilván a 'gyűlés, főispán ur ó méltóságának rövid előbeszéde után, főtiszt. S. Gy. győri kanonok emelt szót, 's lelkes szónoklatában előadá, mikép, mind a 'jelen politikai conjuncturák, mind a 'nagyméltóságu gróf pártatlan érdemeinek méltánylása, mind azon határtalan tisztelet valódi tanujeleül, melylyel Mosonymegye viseltetik a 'nagy férfiu polgárerényei iránt, — ó a 'haza és egész civilisált világ érdekére nézve, nemesak illőnek, és szükségesnek, hanem nagy szerencsének is tartja, ha Mosony kk. és rr. gr. Széchenyi István ó excellentiáját követül megválasztják. Erre döngő „Éljen é“ harsogá át a 'teremet, 's minden ajak csak „Széchenyi“ kiáltozó. Az ellenzék több ízben szóhoz akarván jutni 's protestálni, hogy az ügy szavazásra menjen, — de minthogy a 'többség szünni nem akaró kiáltásokkal élteté gr. Széchenyi 's a 'szavazást egyáltalában nem akará, főispánunk ó méltósága kimondá a 'választást, 's a 'kk. és rr. ket a 'második követjelölt iránt hitta föl. A 'szembetűnő többség itt Krónér Lajos első alispánunkat éltetvén, az ellenzék ismét erőködött, hogy az ügy szavazás alá kerüljön. De a 'roppant többség ennek is ellenszegülvén, elnököleg kimondatott, hogy Mosonymegyének követei közfelkiáltás utján: gr. Széchenyi István — és Krónér Lajos első alispán. Ezzel a 'gyűlés széteszlott 's folytatása a 'credentionalis átadatása végett oct. 25-re tüzetett ki.

Ezen napra minden rendű és rangu kebelbeliek szokatlanul nagy számmal gyűltek be székhelyünkre. Híre volt ugyanis, hogy a 'kisebbségben maradt párt spectaculumaikat fog majd elkövetni, — de más részről a 'megválasztott nagy honfi tiszteletére tett rendkívüli előkészületek is sokat csodítottak városunkba. Más oldalról ismét a 'győztes párt is teljes számmal kívánt megjelenni, hogy a 'kivívott diadal ünnepét ép ekkor üllhesse meg. Mosonyban, mely M. Óvártól félórányi gyalogutra esik, előlovagok készültek a 'nmélt. gróf tiszteletére, 's M.-Óvár teljes kivilágítási fényben

uszott, diadalmi ivekkel és üdvözlő föliratokkal, — hogy a 'nagy férfiu hősi pompával fogadtassék — mert hőse ó köztisztletünknek. — A 'roppant számu tisztelgők szónokaul megyénk legidősb táblabírája Széchenyi János kéreték föl, hogy mint éledezett Nesztora az ifju nemzedéknek, lenne tolmácsa a 'szívöröm és közlelkesülésnek, melylyel megyénk kicsinytől nagyig, koldus gunyhójától a 'paloták csarnokáig, közösen buzgunk gróf Széchenyi érte. 'S a 'tüzelkű agg, tisztének megfelelt. Vasárnap délutáni öt óra felé, oct. 24én, a 'győri főispán kíséretében ó nméltósága, a 'tisztli kar udvarlása után, estve, a 'nevezett köztisztletü táblabíró szónoklata mellett, roppant fáklyás zenével tisztelteték meg, melylyet a 'gróf, hasonlólag lelkes hálaszózatall viszonzott. Kifejtvén rövideden mostani föllépésének politikai okait, remek beszédét azzal zárá be, hogy más nap a 'gyűlésteremben bővebben igazolandja magát. 'S ugy történt. Más nap (octob. 25én), megnyitván elnökö főispánunk az ülést, előadá rövideden, hogy a 'nap legfőbb teendője: a 'követi megbízó-levél átadása, 's az ujonan megüriült tisztli állomások betöltése levén, most egyébre szoritkozni nem akar, 's kéri a 'kk. és rr. hogy előadandó nézeteiket a 'pillanat komolyságához illőleg, higgadt kedélyességgel adnák elő. Erre S. Gy. győri kanonok üdvözlő szavakkal fordulván a 'nmélt. gróf felé, élénk színekkel tolmácsolá a 'közörömet, melylyet ó nméltóságának közöttünk föllépése okozott 's melyly bizonyára közös az egész honnal, minthogy az egész hon érdeke az, melylyet e 'pályán képviselend, 's mint mentője a 'magyar felvirágzásának, leghűbben is őrzend. Ezen nyilatkozatra, mit szünni nem akaró; élj e n e " követelt minden oldalról a 'nmélt. gróf következőleg válaszolt: — „Midőn e 'nem reményelt, 's reám meglepőleg ható megtiszteltetés, és szives fogadtatásért, hálás köszönetet szavaznék a 'tek. kk. és rr.-nek, engedjék meg nekem, hogy hangot adhassak gondolatimnak, mik engem e 'lépésre vezettek, — és szavakat a 'meggyőződésnek, a 'miért ezt tevém. Mindenek előtt azonban bocsánatért esedezem, hogy magamról fogok legelőször is szólani, mit, bárha soknak nem tetszik is, el nem kerülhetek sokszor, minthogy csekély személyem nemzetünk jelen életviszonyaival annyira öszszentőtt, hogy ezekről szólván, magamat egyáltalában nem mellőzhetem. 'S ennek természetes oka az, hogy az újabb idők mozgalmiban részint nem épen csekély részt vettem, részint azoknak élén is állottam. És részt veszek most is, 's részt akarok venni mindenkor, ha nemzetünk közsorsa ugy kívánja, 's nyomatékul szolgálhat érte a 'honfi áldozat Astraea mérlegében (Éljen, éljen, éljen!). Köztudomásu dolog, hogy most, midőn a 'haladás ösztöne általánosan fölébredt nemzetünkben, — pártok léteznek a 'hazában. És a 'pártok életének nézetem szerint csak örvendeni kell, ha t. i. azokat az alkotványos jogérzet szent tüze vezeti, 's nem parányi magányérdek előtök a 'czél, hanem a 'haza közjava mindenekben, a 'miért élünk kell. Azonban én ugy látom, hogy a 'pártok versenyküzdemeiben nincs meg azon szükséges egyensúly, melyly minden törekvést egy pontra irányítson, 's így biztosítsa e 'honnak jövőjét, mit annyin ohajtnak. A 'haladásnak valódi középpontja, hoi a 'szabadság és jog, — hol az alkotvány, és legfőbb nemzeti érdekink székelnék, örök ingásban áll. Sokan még nem is ismerik, — sokan tulhajtának rajta, és sokan még nagyon is távol állnak tőle. Pedig meg van költve a 'hon fejlődése akkor is, ha helyből nem mozdulunk, 's meg akkor is, ha az igazság középpontján tulhajtunk. Ezen két út az, melyly czélhoz nem vezet. 'S Magyarország, melyly a 'civilisált népek sorában olly sokban hátra van még, vajha előbbre volna már, — 's vajha ne haladt volna annyira némelly eszmék tulhajtásában, melylytől csak egy lépés a 'vészörvény, 's honnan nincs menekvés. Én feladatul tüzttem ki magamnak, csekély erőmmel odamunkálni, hogy ide ne juthasson a 'hon, 's menjen tovább a 'haladás ösvényén, a 'nélkül, hogy akár a 'vakon rohanás, — akár a 'bűnös tepedés által kockáztassa jövőjét. És ugy vagyok meggyőződve, hogy én, mint édes hazánknek egyik legvagyonosabb és függetlenebb állásu polgára, ezt nagyobb sikerrel eszközölhetem, mint azok, kiket részint a 'szédítő népszerűség, részint a 'magasbak kegyelemreménye lebilincsezte tart. Az igaz, vannak igen sokan, kik ezen politikámat nem akarják érteni, 's valami arcanumnak tartják azt, melylynek iránya gyanus, 's eljárásom határozatlan. De ez nem tántorit. Vannak ugyanis emberek, kiknek hazafiságuk részint nem a 'legtisztább forrásból származik, részint kiket, — bár jóakarátát senkinek nem vonom kétségbe — inkább a 'kor divateszméinek szenvedélyes tisztelete, mint a 'körülmények helyes ismérte vezérel. 'S jaj a 'nemzetnek, melyly őket követi! — mert az sorsát nehezen kerüli el, — sorsát, melyly szerint önlángja öli meg, mint megölt minden népet, melyly a 'józan haladás rendes medrétől kiesett, 's majd az anarchia, majd a 'forradalom vérgangyalának karjaira dült!... Illy előjelenségek időszakában minden honpolgárnak legfőbb kötelessége részen állani, 's oda i-

rányzani minden törekvéseit, hogy a 'dolgok rendes folyását helyreállítsa 's föltartsa azon veszélytől, melyly mindent kockáztat. A 'polgárkötelességnek ép ezen érzete hitt engem is a 'képviselő táblájához, 's bár nem élttem le hereként napjaimat, 's mint edzett katona és sokat tárt, izzadott életember, megnyugodhatnám már eddigi borostyánimon is, nem buvok még sem sutra, hanem kiállok ismét a 'sikra, 's küzdök az ifju nemzedék dicső harezában ugy, mint tölem kitelik, mert elvem az, hogy a 'hon jövőjének nagy épületéhez, bármilly életszakban, 's bármilly kis erővel is, tehetségünk szerint járulni soha nem késő 's nem fölösleges (Éljen!). Még csak egy dolog iránt kell felvilágosítást adnom. Némmelylek azon gyanuul illetnek, hogy e 'lépésre én kormányczélok miatt birtam volna magamat. Ezt én kereken 's ünnepélyesen tagadom, mert én ezt enmagamtól cselekszem, 's büszkén mondhatom ki e 'teremben, hogy e 'gondolat és szándék senki mástól nem jött, mint egyedül gr. Széchenyi Istvántól! (Éljen, éljen, éljen!). Én ugy válek meggyőződve, hogy hazánk jelen bonyolultatos viszonyai közt, az alsó táblánál tehetek most hazánknek legjobb szolgálatot, 's hiszem hogy a 't. kk. és rr. bennem helyezett bizodalomokkal ugy fogok sáfárkodni, mint csak lehető a 'hazafi hűség és belátásnak. Rendkívülieket azonban ne méltóztassanak várni, — mert istennél csak a 'bölcsetség, 's a 'gyarló embererő sok olly vésszel találkozik az élethen, melylyeken áthatolni vagy épen képtelen, — vagy melylyekben önmagát is végkép fölemészti. Megteszek mindazáltal mindent, mi tölem kitelik, 's iparkodom különösen megczáfolni azok előgyanuját, hogy én ingerelni 's gladiatori bajtusára mentem az alsó táblához (Éljen!). Nem, illy czélja törekvésimnek távolról sincsen! ohajtása lelkeimnek minden honfi-erőt egy pontban egyesíteni, hogy a 'hazaszeretet így, mint domboru üvegnek sugára, kétszeresen hasson, 's egymást értve és kölcsönösen támogatva, közös erővel és akaratall boldogjunk azon rég vágyott czélponthoz, hol a 'hazának közdogsága székel, 's a 'nemzet, az emberi nem nagy társaságának életlombjai közt örök zölden virul! (Éljen, éljen!). Azonban addig is, mig mind ezeket tetteimmel igazolhatom, magamat a 'tek. kk. és rr. becses bizodalmaiba ajánlom.“

A 'sűrű éljenzésnek, melyly e 'remek 's ihletett szellemmel elmondott beszédre következett, vége hossza alig vala. Még a 'köznemesség is, melyly a 'dicső gróf látására szokatlan számmal gyűlt vala öszsze, — olly lelkesedésbe jött, hogy a 'nagy hazafi ruhájának szegélyét, mint valami szent ember mezét kegyes ahítattal csókolgató. Elvégre a 'zaj mégis lecsöndesült, 's a 'gróf szavaira válaszólag Forgách Albert gr. pozsonyi kanonok felelt, — mire aztán az ellenzék részéről J. L. ügyvéd, mint a 'kisebbségben maradt résznek hírmondója, ki csak egyedül vala jelen pártja részéről teremünkben, — megtámadta gr. Széchenyi István ó exját, kit nem a 'többség által választottának állított. Erre a 'gróf nemes türe lobbanva imigyen szóla föl: Én ugy gondolom, lezajlott életemnek napjait ugy töltöttem eddig, mikép senki rólam föl nem teheti, hogy én bármilly provinciát is képes volnék elfogadni, hova nem a 'becsület és haza köztörvénye vezérel. 'S minthogy az előttem levő jegyzökönyv tartalmából azt veszem ki, hogy engem törvényes úton a 'többség választott meg, — én ezen gyanusító megtámadást ezennel visszautasítom, tudván jól, hogy létezik a 'hazában bizonyos minoritás, melyly minduntalan zarnokoskodik a 'többség fölött, 's melyly erőszakos módszerával minden ügyet megtámad, mi nem a 'pártönzés rokoczzatlankodására mit nem figyelek, — hanem új pályámon is azon leszek, hogy azt lehetőleg megtörjem 's viszariasszam azon tértől, hova sem képességgel, sem hivatással nem bír. — A 'nmélt. gróf ezen jelentékes szavai után még egy ellenzéki gr. emelt szót 's támogatá elvbarátjának főnebb említett elveit 's kívánatát, — de viszhangra szinte nem talált. Ezzel a 'megbízólevelek átadtván, a 'gyűlés széteszlott. Főispánunk ó mélt. nagyszerű ebéd rendeltetvén az ünnepély befejezésére, a 'megye előbbkelőjei itt ismét egy koszoruba főnődtak, 's csillogó nedű poharak vig zajában éltették a 'nagy hazafit, főispánunk ó méltóságát, megyénk lelkes rendeit, és a 'hazát.

Rendes levelező.
TORONTÁLMEMYE. October hó 21, 22 és 23án tartott követválasztási közgyűlésünk főispánhelyettes ó mlgánok elnökle a 'alt és pedig szabadban a 'megyeház udvarán tartatott, mert vármegyénk romlásnak indult háza kiigazítás alatt levén, ezen ünnepélyre nem készült el. A 'gyűlési előkészületek igen nagyok voltak. Mind a 'két párt győzni akarván, minden erő megfeszítettett. Özvegyaszonyaink semmaradhattak békével — személyesen 60 ezer forintnál niök, közmonda szerint az ellenzéknek 60 ezer forintnál többbe került. Általában a 'nemesség olly nagy számmal se-reglett öszsze, mint soha máskor. És kérdés: mi lett ezen három napi zajos, Torontálban még soha nem látott közgyűlésnek eredménye? felelet: mint máskor közjogi kérdéseknél mindig, ugy ez alkalommal is az ellenzék ismét megbu-

kott 's
vett.
mely
dor K
ván, k
kat az
más m
vésbb
be, h
tett ki

elrag
tünk
lönös
mek k
pártin
a 'jöv
talán
a 'ké
helye
ért m
gükn
vállve
ralis k
solva
remél
nak p
ralis
szem
bukik
hozzá
gyed
bukn
lend,
kép k
nosb
gyén
taná,
végre
mült
most
ségü

vagy
be, f
párto
nyit
gadt

sakon
részi
re m
gadt
sége,
vét, j
nyai
kal k
futos
uri p
fölyg
másil
fáky
a 'má
lehet
rökre
tabb
tának

ség-
lyette
son,
hivat
deté
képv
nyitá
bosz
kor s
gány
a 'pá
több
tek,
ladá
nek f
sáro
detn
szív
taná
köz

kott 's vesztesége érzetében az usításokban részt sem vett. — Annál fényes volt a' conservatívek győzedelme, mely szerint fényűző Moesonyi Péterbíró, és mankóbüki Fodor Károly főbíró lettek követek. Az utasítások felolvastatván, kevés változtatás mellett megmaradtak, úgy mint azokat az illető választottság bemutatta. — Keletkeztek még más megyei határozatok is, de azok a' nagy közönséget kevésbé érdekelték, jelen rövid tudósítást azzal fejezem be, hogy jövő közgyűlésünk december 12-ik napjára tüzetelt ki. — r. l.

NÓGRÁDMEGYE KÖVETVÁLASZTÁSA. (Vége).

Im e' perczen minden megszűnt, a' pártzenvedély elragadott, a' személyes vonzalom elvet erőszakolt képzetünkben, hogy ingerültségünket alapra vethessük — a' különös egyetértés 's azon nálunk igen igen becsült párteleme között is uralgó barátság lánczai szétszakadtak és a' pártínger hályogot vont szemünkre, hogy eltakarja előlünk a' jövőnek csak a' kétes sors könyvében föltalálható, de talán gyanítható bötüit! — Mimagunk voltunk a' hibásak a' két érdemes férfiú közti kérdésben, a' helyett, hogy vagy helyet engedünk volna egyiknek, kit e' pályával érdemeiért megjutalmazhatni polgári kötelességünk 's büszkeségünknek tarthatunk volna — vagy a' helyett, hogy különös vállvetéssel elhatároztuk volna egyiknek e' pályárolói morális kényszerítés általi leléptetését, mit bizonyonnyal megjavasolta előtte a' megye csendének fölháboríttatását, méltán remélhetünk volna — 's mi még elveket emeltünk 's azoknak palástjai alatt működünk szabad és nem szabad, morális és immorális utakon, 's nem gondoltuk meg, hogy ha személy melletti küzdést teendünk, 's az egy kijelölt megbukik, úgy csak személyt veszünk, 's ha elvet csatlunk hozzá, úgy — bár nem hiszünk, hogy egyik vagy másik egyed győzte — vagy véstével az elv is erősödnék, vagy buknek — de a' bal hiedelmet 's fonák benyomást, mit szülend, még sem kis feladat lesz a' felingerült keblekből végkép kioltani. Sajnos, hogy így történt, és szászorta sajnos lenne, ha e' két derék férfi közti összeütközés meggyenk csendét ha nem is örökre, de hosszú időre fölbontaná, — 's ki állhat érte jót, hogy nem úgy fog történni és végre sajnos az is, hogy épen azon párt, mely az imént elmult tisztújításon végzés daczára korteskedéssel győzött, most a' korteskedés ellenében megbukva egy kitünő jeleségű hazafit áldozott föl. —

F. hó 18-ára kitűzött követválasztás előtti ötöd napon, vagyis oct. 13-án kir. helytartónk ő fensége érkezik körünkbe, fogadtatása, mely országserkite kitünő volt, itt a' jelen pártoskodási alkalommal a' többihez képest nem volt olyan egyszerű mint ohajtottuk, mi leginkább csak szívünkbe fogadtuk őt, a' külsőségekre nem sokat figyelve.

Nem lehet csudálnunk, ha a' pártok illy élére állításakor, sok köznemes részint a' fenséges vendég látására, részint a' köznemesekből alakított banderium kiegészítésére mindkét pártból besereglett. — Alig volt vége a' fogadtatás 's lakomának 's alig távozott el a' teremből ő fensége, néhány rakoncátlan ifju fenhangon ordította K. nevé, pár perc múlva az utcára sereglettek a' párt néhányai és zenével járva fel 's alá egekig harsogó ordításokkal kiabáltak K. nevé, később tolongás lón, zaj, zavar és futosás, és hirtelen azon hir szárnyal, hogy a' K. párt egyik ura pártbelje a' D. párt egyik emberét megdöngelte, a' fölingerült kedélyeknek több nem kellett, a' D. párt látva a' másik párt ezen szomorú demonstrációját szinte zenével 's fáklyákkal ellátva járt az utcákon viszatorlást hirdelve a' másik párt ellen, 's csak nagy bajjal, nagy közbenjárással lehetett véget szakasztani egy talán Nógrádmegye disztét örökre megfertőztető vérengzésnek, de így hála a' higgadtabb 's a' szent ügyet szívükön hordozó férfiak közbejárulának — semmi veszély nem történt.

A' jelen és több, csak általánosan érintett ingerültség-szülte kellemetlen összeütközés fölhívá főispáni helyettesünket arra, hogy azon éjjel vegyes conferentiát tartson, melyre ő mélt. által mindkét párt főbb emberei hivattak. — A' tanácskozányt, mely éji 11 órakor vevé kezdetét, husz 's néhány egyedből állott, kik a' pártok fejeit képviselék; főispáni helyettesünk igen szivre szóló beszéddel nyitá meg a' tanácskozányt, melyben elmondá: miként hosszabb időtől fogva távol levén a' megyétől, visszajöttkor sajnosan lepetett meg, több, részint hivatalos, részint magányos de hiteles kutföbül származott azon hírekkel, hogy a' pártviszályok a' leingerültebb fokra lépve már eddigis több, a' megye disztét össze nem férő tettet következtettek, 's mellyek növekvésétől, az ingerültség fokokénti haladását tartva szem előtt, még mindig tartanunk lehet; ennek folytán tehát a' pártok fejeit összehívva ezek csilapításáról, vagy végképi megszüntetéséről tanácskozányt hirdetni kötelességének tartá, ő ugymond e' megye békéjét szíven hordja 's épen azért kíván a' pártok fejeivel aziránt tanakodni: hogy vagy az ingerültség megszüntetésére eszközöket javasoljanak, vagy a' dolog kiegyenlítéséről ta-

nácskozzanak; mert ha mind ez nem sikerülend, úgy bár sajnos érzettel, de köteles leend életbiztosítás és az ingerültség-csilapítás végett oly eszközöket használni, melyre ő köteleztetik hivatalos állásánál fogva, 's mikkel eleget teend fölebbvalóji irányában 's a' megye ingerültségét csilapíthatja. E' loyális nyilatkozatot egy igen fölvilágosult táblabírónak igen sötét tartalmu beszéde követé, mert ő ugymond, készebb egy emberéletet áldozni fel, mint katonaságot használni, ezt, engedjen meg táblabíró ur, mi nem értjük, vagy ha ugy akarnók érteni, mint talán kell értenünk, úgy kétkedni képesek volnánk, hogy ezt ön szájából halljuk. Erre többen ellenkező értelemben nyilatkoztak 's a' katonaságot megrendelni helyesnek láták. Ezt egy indítvány követé a' D. párt egyik főemberétől, mely e' két egyezkedési pontot foglalta magában: 1) nem tekintve az eddigi hasztalan korteskedési költségek öszletét, megállapodni abban, hogy mindkét párt becsületszava alatt kötelezze le magát, miszerint kortest be nem hozandván csupán intelligentiával szavaztasson; 2) egyik követ, bármelylek is lépjen le, 's az, kinek ez által biztosítva lesz állása, a' még e' négy nap alatt bizonyonnyal elköltendő öszveget, például 8 vagy 10 ezer pengőt adjon egy jó czél alapítványára, mely mindkét párt kitűzöttének nevével viselendő örök időkre virágozzék. —

Az első pontra hivatkozás volt az elmult tisztújításon kijátszott végzésre 's a' dolog impracticitására, mely sok mellékutnak levén kitéve valósitása igen nehéz — a' második helyeseltetett, 's nem volt más hátra, mint az, hogy ki lépjen le. — Nyilatkozásra szólítottak Kubinyi, ki azt felelé, miszerint ő az ellenzéknek hü embere levén, őt az ellenzék léptette föl, 's ő nem léphet le, 's a' jó czélra 8 ezer pengőt megadni vonakodott — ekkor D — y szólítottat föl 's ő készenek nyilatkozott a' lelépésre megígérve: hogy pártjával még ez éjjel tanácskozni fog 's minden erejét arra fordítandja hogy baráti is, kik érte már ennyit áldozának, lelépése iránt egyezzenek meg, 's egy órai határidőt kért — E' loyális nyilatkozata D. általánosan tetszéssel fogadtatott 's csupán azon észrevétel gördítettett ellene, miszerint a' dologban nem levén reciprocitás, mert a' K. párt az öszletet jó czélra áldozni nem akarja, így az indítvány e' tekintetben nem léphet életbe — az egész dolog ismét — majd az egész gyülekezet sajnálkozására abban maradt.

Ezt conferentiák követték, de sajnos, hogy az egyezkedés a' K. párt némely emberei, sőt maga annak kitűzötté által el nem fogadtatott, 's újra harc és háborút üzent a' két párt tábora egymásnak. — 18-án mindkét párt a' legerősebb helyzetben a' megyeháza tolakodott; ezt megelőzőleg a' K. párt több emberei, az egész pártot képviselve főispáni helyettes urat arra szólíták föl, hogy katonát ne használjon választáskor, ők minden felelősséget magok-
ra vállalnak, a' legkisebb összeütközésről jótállanak; természetes, hogy a' pártok oly emberei voltak ott, kik minden e' pártból eredő mocok 's eddigi összeütközésektől állásuknál, neveltségükkel 's egyenes jellemükkel fogva tisztán állottak 's magokrók nemcsak önmagok, de más pártól is jót állhattak volna; de hogy ők mindenkiért jót állhatnak? az kérdés — a' felelősség és jótállás pedig kevés garancia egy 3000ret fölühaladó tömeg közt történhető összeütközésre, hol nem a' tiszta jellem, a' nevelés, a' szép szóknak, de a' fizikai erő koczezan öszsze, mi könnyen megtörténhetett és valószínű is, hogy megtörtént volna, mert mire a' D. párt az udvarba vonul, a' K. párt már hepp-hepp üdvözlé és fütyölkekkel, ezek ismét nyerítéssel válszoltak 's ez percekig tartott — 's ime már szikrája meg volt gyujtva az ingerültségnek. — Főisp. helyettes ur is ezt bizonyonnyal említett szempontból vette föl, ismérve a' viszonyok állását 's tartván az összeütközéstől, nem jogformálási, de személy- és béke-védelmi eszközésül katonát rendelt, mely elkülöníté egymástól a' pártokat — így kezdett meg a' választó közgyűlés a' kapu alatt, a' nép az udvaron volt — itt egy indítvány történt, minek leírásától a' hely szűke 's levelem hosszúsága ezuttal fölment, de jövőre föntartom jogomat erről írhatni. — Erre K-yi J. e. alispán közfölkiallással választatott követnek, a' más két követi jelölt ereje roppant nagy 's egyenlő levén a' többség nem vala megkülönböztethető 's a' választás szavazatra boesztatott — 's a' szavazás éji 11 3/4-ig tartott 's a' többség éjjelkor mondatott ki illyképen: Kubinyi Ferencz részére 1567. Deseffy Jób részére pedig 1577 's így az utóbbi 10 szó-többséggel választatott meg. Valóban egyetlenegy mind a' mód fölött hosszsan tartott szavazás mind a' 3000et fölühaladó választás közötti 10 szökülönbség maga nemében.

Most minden megszűnt, többé nincs párt, hiszünk az ingerültség ha nem is rögtön, de mégis megszűnend.
Pártatlan.
KECSKEMÉT VÁROSITISZTJÚTÁS October 28-
kán. Ki a' legjobb sikernek teljes lelkéből örvendeni nem tud, annak egy fásult élet közönyössége, hidegen ápolat kertjéből csak jogvirágot képes fölvárársolni. Minden tes-

tület, minden alkotványos polgári álladalom egyedüli felvirágozhatásának nélkülözhetlen tényezője a' kormányfőflak kormányzási ügyességének helyes és teljes fölhasználása. Kell tehát: hogy a' törvény és igazság kiszolgáltatói törvénytudományi kiképezettségük 's eljárás ügyességük mellett akaraterénység, szivegyenesség és lelkiület-tisztasággal bírjanak; kiknek szemei előtt, mint a' természet örök törvénye, — szent legyen minden egyes honpolgár joga, vagyon és életbiztosága, miket vidor kebel és törvény palástjával fedett rabló kéz szentségtelenül soha se illessen. Koronája pedig ezen rövid vázlatnak a' szánalom, részvét, könyör és kegyelet magasztos érzete, mely a' hivatalnok kebléből kiáradva, mennyei gloriaként sugározza be még azon polgártársokat is, ki tán egy meggondolatlanul elhamarkodott cselekvény, vagy ép akaratosan tett bűnhibája által lón erőszakolva a' szerencsétlenség és mindennemű nyomor tömkelegébe. Föltölul szívünk ből az öröm egész nagyságában, ha városunk tisztikarának legközelebb végbement tisztújítására gondolunk, mely jogosít bennünket hinni, miszerint a' czélszerű átalakulási kornak, városunk bel és kül szerkezetét illetőleg, küszöbén állunk mi is. Olly szelid, de azért igazságos kormányzást reménylünk a' restaurált jeles férfaktól, mely a' főnebbi képnek tökéletesen megfeleleud. — Magában az: hogy a' választó közönség kebelébe, — mely az előbbi években kizárólag birtokosabb gazdálkodó lakosokból választaték tizedenkint, ezennel ismét 6. diplomás egyed véteték föl, nagy reformi lépés előbbre, mely által, a' már rég benlevő dii min orum gentium kényuraságukkal tetemesen háttérbe szorították. A' tizedenkinti választás fonakságát mi azonban el nem hallgathatjuk. — Tegyük fel: van ollyan tized, melyben egy jeles ember sem találtatik, el kell fogadtatnia olly egyednek is, ki az öreg Á-ra természeti állásában sem könnyen ismerne. Ehez hasonló gonosz elv a' tanácsnoksági örökös állomás is. Város-főbírói hivatalra közfölkiallást után Nagy Lajos ur emelteték, azon jellemzetes férfiú, ki mind alapos tudományosság 's a' városi viszonyok tiszta ismerete, mind ügyes tollvitelre, mind humanitására nézve, mondhatnók egyetlen egyediség városunkban. Az egész tisztizményzet felsorolásával akár e' lap hasábjait akár a' tisztelt olvasó figyelmét igénybe vennem, gyöngédtelenség volna, 's megnyugszom ha a' becsületesség és emberbaráti szeretet egykét jeles példáját ezennel feltüntethetem. Tanácsnokink egyike, kit a' viszás körülmények 's maga az öregség gyöngédkedő állapotra juttatva, hivatalbeli pontos és hiány nélküli eljárhatásában tetemesen gátol, főkép elnöklött másod alispán Nyáry Pál ur közbesített felebaráti szeretete által hivatalában továbbra is megerősítettetett. A' már 30 és több évig szolgált városi főorvos t. Sényi János ur, most már aggsága utolsó stadiumában, legtöbbek akaratára szerint félfizetéssel nyugalmazandó vala; de egy erélyes férfiú t. Posta ur, ugymint t. Pestmegye és több év óta városunk tiszteletbeli főorvosa, folyamodványt intézvén t. alispán urhoz oda nyilatkozott, miszerint a' már hófűrt borította öreget hagyónk meg halálaig rendes hivatalában egész fizetéssel, ajánlván mellette pontos szolgálatait fizetés nélkül tovább is 's mind végiglen. — Tiszteletbeli tanácsnok Hajagos Illés barátunk ellen a' választó közönség gyűlése előtt vád emelteték, miszerint a' népet elavult városi tartozásáért kellő iparral nem exequálta. — „Il y a des reproches qui louent et des louanges qui blâment.“ A' nemes érzetű hivatalnok röviden és erélyesen nyilatkozott: ki teheté fel ugymond lelkiületéről azt, hogy illy korban, midőn a' köznép inséggel küzd, épen a' tanács által rég időközben beszedetni elhanyagolt városi tartozás miatt, még hivatalvesztési büntetés alatt is egész családokat pusztá ég alá szorítva koldusbotra kényszeríthetett volna? Ehez nem kell commentár. Éljen sokáig! Irám Kecskeméten october 30-án 1847. Gömör y Frigyes.

HORVÁTORSZÁGI TARTOMÁNYI GYÜLÉS. October 23-án tartott második ülésben azonnal elnöki megnyitást után B. L. báró, mint a' munkálatkésztette választványelnöke a' pontokba szedett javaslatot elnök ő exljának átnyujtván, ez a' választványi jegyzőnek adatott felolvasás végett. Mielőtt azonban a' felolvasás megkezdett B — a birtokos az illyr pártból a' korlátokon kívül azon kérdést intézé a' rendezhez: ha vajjon F — c J. és R — y ellenzéki és norvátmagyar párti credentionalisták továbbra is megszenvedtetnek e' korlátokon belül, hol csak a' törvényhatósági képviselőknek van helyök? Ezen kérdésre érdeklett R — y kifejté: miképsoha sem élt olly jogokkal, mik őt nem illeték; mostani helyét azonban teljes joggal foglalja el, 's örül, hogy B — a a' nemesség joga mellett szót emelt; és szóló jól tenné, ha a' korlátokon átlépve ezen asztaloknál lennének meg szóknakkal együtt védni a' nemesi jogokat. Elnök: a' rend, minél fogvást a' t. hatóságok követi 's a' báni levél által meghívottak és személyesen megjelentek foglalhatnak csak helyet a' korlátokon belül a' zöld asztalok mellett, az utóbbi tartományi gyűlésen is megtartatott a'

nélkül, hogy az ellen azok, kik állítólagos szavazati joggal bírnak, annak ellenmondottak; ezen rend tehát — mint a gyűlés határozata tekintendő, melyet megsérteni nem szabad, 's e' miatt a két absentista tettét roszalni kénytelen. R—y ezen elnöki dictóra megjegyzi: mikép ő semmi rendreutasítást, mely törvényen vagy szokáson nem alapszik, sem pedig jogai csonkítására czélzó intézkedéseket tenni nem fog; mi azonban a' közelebbi tartomány-gyűlésen be-erőltetett szokást illeti, erre megjegyzi: miként az törvénytelen újítás volt, mely rájuk alkalmazva érvénytel nem bír. F—c Bathányi Kázmér gr. megbizottja horvát nyelven kifejté: mikép az első ülésben, midőn Károlyváros követe indítványozá, hogy a' titkos választványi ülések helyett nyilvános kerületi ülések tartassanak, habár ez nem tekintethetett is pártkérdésnek, mindamellett sem pártoltatott, minthogy a' fenálló szokással ellenkezőnek állított, és most mellőzve ezen szokást, mely szerint eddig a' credentia- listák nemcsak ülésel, de szavazattal is bírtak, ezeket kizárni szándok. A' pozsegi főispánhelyettes nem látja a' szavazati jogot a' korlátoktól föltételezetteknek, a' magyarho- ni országgyűlésen is a' törvényhozó testhez nem tartozók a' korlátokon kívül utasítottak de a' nélkül, hogy ezen kizár-ás a' szavazati jog kérdését vonhatná maga után. — Ezen észrevételre R—y megjegyzi: miszerint a' magyar országgyűléstől kölcsönzött hasonlat ezen gyűlés- re nem alkalmazható, mert a' magyar országgyűlés tör- vényhozó test, ellenben ezen tartományi gyűlés csupán congregatio, melynek határozati törvény-erővel nem dic- sehetnek. A' szlavan megyék 's a' horvát sz. kir. városok külön küldöttek által képviseltek magokat azon gyűlésen 's adnak nekik utasításokat az itt hozottakkal gyakran egészen ellenkezőket, 's azért épen nem kötelesek e' végett magu- kat itt igazolni. Ezen felelésekre K—d illyr patriota, és absentista azonnal felállt az asztal melől 's a' korlátokon túl foglalt helyet, nem akarván a' jogaikhoz ragaszkodó horvát- magyarokkal egy társaságban maradni; ellenben a' két 's már említettük horvátmagyar credentiaalista kijelenté, miként alkotmányunk által biztosított jogukhoz szorosán ra- gaszkodnak. — Ezután a' választványi munkálat vétetett tárgyalás alá:

150 pont megújítását javasolja azon kérelemnek, mi- szerint a' törvények oszlopzatosan magyar és illyr nyelven szerkesztetvén ő felségétől eként irassanak alá, 's nem csak ezen tartományoknak, hanem minden törvényhatóság- nak aként küldessenek meg. Egyhangulag elfogadtatott.

210 pont tárgyalja azon föltérjesztést, miszerint nemes Zágrábm. habár leiratilag is intetett e' tartománygyűléseni megjelenésre, azért követeivel ott még sem jelent meg 's eb- beli határozatáról az elnökséget nem is tudósítá; kéri- tetik tehát ő felsége a' nevezett megyét törvényhatósági köte- lességének teljesítésére szorítani.

E' pontra elnök ő exlja kívánta, hogy azon tétel, mintha Zágrábmegye követ-nemküldési határozatáról az el- nökséget nem tudósította volna, hagyassék el, minthogy az érintett megye igen is tudatá ezt egy levélben, mely is szük- séges tudomás végett azonnal felolvastatván, benne Zágrá- bmegye rendei sérelemkép emelik ki azt, hogy a' nemes- ségnek fejenkénti szavazási joga a' tartományi gyűlésen kir. leirat által elvétetett; 's hogy ekép a' tartományi gyűlés mostani állapotában nem egyéb báni conferentiánál, mely- re Zágrábmegye követeket nem küldhet; végre ünnepelesen protestálnak a' tartományi gyűlés által gyakorlandó követ- választás 's a' tartományi pecsétnek ezen követek megbizo- levelére leendő illesztése ellen. Ezen levél huzamos és el- keseredett vitát támasztott, végre is a' püspök által javas- lott tétel kihagyatni határozatott, miután t. i. Varasdmegye követe ovását jelenté azok ellen, — kik Zágrábm. sérel- meit a' magyar országgyűlésnek benyújtandják; ezen ovást ismétlé a' tartományi fiscus is.

310 pont megújítását javasolja azon mult tartományi gyűlés által föltérjesztett határozatnak, miszerint a' turme- zeinemes közönség egyesei a' zágrábi közgyűléseken sza- vazási joggal ne bírhasanak. Ezen javaslat is elfogadtatott, mellőzve F—c azon javaslatát, hogy ezen ügy csak törvény- hozásutján levén elintézhető, attól a' rr. ez uttal állnának el.

410 pont szól azon föltérjesztésről, melyben ő felsége kéri, a' mult tartományi gyűlés coordinatiójáról szó- ló határozatok megerősítését k. leirat által k. teljesíteni, 's pénzbüntetést szabni azon rendekre, melyek elegendő ok nélkül a' tartományi gyűlésre meg nem jelennek. Elfogad- tatott azon módosítással, hogy a' r e n d e k helyett r e n- d i t a g o k említessék.

510 pont foglalja azon javaslatot: miszerint a' mult tar- tományi gyűlés határozatai a) zágrábi püspökségnek ér- seki és primási méltóságra; b) horvát helytartó tanács-fel- állításra; c) kancelláriánál külön osztály-állapításra vo- natkozók ezuttal foganatosítás végett ő felségénél ne sür- gettessenek. Ezen indítvány szinte komoly vitát támasztott,

azonban Sz—en An. gr. javaslatára 10 szóval 5 ellen ma- radt a' szerkezet.

610 pont szinte nem kívánja megújítani a' mult tarto- mányi gyűlés azon kívánatát, miszerint a' báni táblánál két assessor szék állíttassék. Elfogadtatott.

710 pont megújítani javasolja a' mult tartományi gyű- lés által föltérjesztett azon kérelmet, hogy a' károlyvárosi váltótörvényszék ítélletei a' katonai örvidékeken is érvénye- sekül ismértessenek; elfogadtatott.

810 pont megújítani ajánlja azon határozatot, hogy az illyr nyelven írt irományok 's oklevelek a' felsőbb dicaste- riumoknál elfogadtassanak, 's e' végett oda fordítók alkalm- zassanak; elfogadtatott.

910 pont javasolja ismértését azon kérelemnek, hogy a' tengerparti kerület ügyei a' báni táblához fölebbeztesse- nek; elfogadtatott.

1010 pont kívánja: hogy az illyr nyelv a' mellék-tar- tományok határin belül mint hivatalos nyelv a' közigazgá- tás minden ágaiban használtassék, mig azonban reá szente- sítés érkeznék, addig az 1805diki statutum tartatik épség- ben; a' kormány 's magyar törvényhatóságokhoz levelezé- si viszonyban pedig az 1844:210 törvény tiszteltetik. Ezen javaslat a' szónokok áradzó őszhangzata, 's a' mindkét nembeli hallgatóság zajos zivijója kíséretében nagy lármá- val elfogadtatott.

1110 pontban mély hálával emlékezik a' választvány azon k. k. leiratáról, melyben a' zágrábi akademiában az illyr nyelv és litteratura-tanításra egy szék emeltetni ren- deltetik; minthogy azonban hasonló intézkedés a' gymna- siumokra nem terjesztetik ki, ez iránt a' kérelem ismértlen- dő. Elfogadtatott.

1210 pont: Minthogy ő felsége a' közelebbi tarto- mányi gyűlésről föltérjesztett kérelemre a' gymnasiumi igazgatók és tanítók jobb fizetésére, ugy azon kérelem- re nézve is, hogy a' sz. ferenciek is csődület után vá- lasztassanak, k. k. leirata folytán aként méltóztatott vá- laszolni, miszerint e' tekintetben már gondoskodás történt; azon kérelemre ellenben, hogy a' melléktartományok tan- székeire benszültöttyedek alkalmaztassanak, kiktől a' ma- gyar nyelv tudása nélkülözhetlen kellekkép ne kívántassék ott, hol az illető tanszék azzal kapcsolatban nincs; némileg megnyugtató válasz adatván, 's minthogy tovább a' belgrádi püspök és a' horvát tanulmányi kerület főigazgatója jelenté: mikép ezen tartományok története a' magyarországgal e- gyestülani tanár által fognak előadatni; és miután Drasko- vich J. gróf előterjeszté, miként a' sürgetett illyr tudós tár- saság legfensőbb helyen megerősített in thesi, 's csupán alapszabályiban van még némi változtatni való: ennél fogva a' tartományi választvány olly véleményben van, hogy a' szükség ezen kérelmeket mint már teljesítettek megújítani megszünt; ha azonban a' rr. idevonatkozólag még valamit sürgetni akarnának, ezt a' diaeta utáni tartományi gyűlés- ről is megtehetik. Ezen pont is elfogadtatott Varasdmegye azon függelékével, hogy 1) a' municipalis jogokat illető sta- tutumok, és törvények összeszedetvén egy rendszerített tankönyvbe foglaltassanak; 2) a' hazai történetet illetőleg, az ide vonatkozó kiváltságok és ösztöndíjak kinyo- massanak; 3) egyéb országok példájára ezen tartományok számára diplomatikai codex tervezete készíttessék; 's ezen dolgozatok egy tartományi küldöttség által megbíráltatván közközlésen nyomassanak ki. B—n H. javaslatára ezen ok- levelek összegyűjtésére Kukuljevič J. illyr poeta bi- zatott meg.

1310 pont: Minthogy az országház kijavítása 's bővi- tésére megbízott választvány elnöke Orsich György gróf időközben meghalt; azon épületnek kijavítása pedig már csak a' kellő hely hiánya miatt is szükséges, hol a' mellék- tartományok gyűléseit tartásák, mely czélra ő felsége is az országos pénztárból 40 ezer pftot utalványozni méltó- zatott: ennél fogva ezen választványhoz elnök-választást ja- vasol a' szerkezet, ki is az országház terveiről, melyek leg- jobbjának 100 arany jutalom határozatott, a' jövő tar- tományi gyűlésre jelentést terjeszsen. Ezen pont elfogadta- tott, 's a' nevezett küldöttség elnökeül K u l m e r báró sze- rémi főispán nevezetett ki.

1410 pont: Miként a' mult, úgy a' jelen tartományi gyűlésre is a' zágrábi kereskedők folyamodást nyujtának, melyben kéri, hogy a' m. országgyűlésre küldendő köve- teknek adatként utasításul, miszerint a' károlyvárosi váltótör- vényszék Zágrába áttétele eszközölkötnék; minthogy azon- ban a' zágrábi kereskedők alapokai egyéb horvát és szla- von tartományi városok által is felhozhatnának, ennél fog- va a' választvány ezen ügyet az utasításokból annál inkább kihagyandónak véli, minthogy a' horvát municipalis jogok érdekében ezen áttételről a' tartományi, és nem az ország- gyűlés rendelkezhetik. Elfogadtatott.

1510 pont: Minthogy a' rendek kérelme a' zágrábi akademiának universitási méltóságra ohajtott emelése ér-

dekéb en nem teljesített, hanem hogy a' magyarul nem- tudó illyrek a' pesti egyetemnél latin nyelven tehetik ta- nári szigorpróbájukat; a' tanszékek betöltésére nézve pe- dig ezen tartományokban ő felsége k. megengedni méltó- zatván, hogy a' csődök ugy az egyetem, mint a' zágrábi aka- demia előtt tartathassanak: ennél fogva a' választvány e' tárgyban most mit sem tenni javasol, hanem a' netán kívá- nandókat jövő tartományi gyűlésre halasztatni. Elfogad- tatott.

1610 pont szól az 1845ik jul. 29ki zágrábi tisztújítás szomorú eseményiről, 's annak javaslatba hozott vizsgálta- tásáról. Elfogadtatott.

1710 pont érinti a' Horvátországnak Szlavoniávali e- gyesítését tárgyazó munkálatot 's ennek mielőbbi lekülde- tés, nemkülönb az, hogy ő felsége a' leiratok és re- solutiókban az alsó Slavonia (Slavonia inferior) czi- met ezentul is kitéteni méltóztatassék. E' pontra püspök ő exlja megjegyzi, mikép az egyesülési munkálat tetemes változtatásokkal leérkezett, de tárgyalásába felsőbb enge- delem nélkül a' rr. nem bocsátkozhatnak; O s e g o v i c h M. ennél fogvást azt a' törvényhatóságoknak megismérkedés végett kiadatni javasolá; B u s á n H. pedig a' contributió- ról Horvátországra vonatkozólag készített munkálatot ki- kívánja kivétetni a' levéltárból, 's leendő intézkedés végett a' hatóságoknak kiadatni. Három óra felé járván az idő elnök ő exlja az ülést eloszlátá.

TÁRSULATI ÉLET.

A' m. gazd. egyesület f. é. őszi közgyűlését jövő november 13kán d. e. 10 órakor tartandja. — Pesten, oct. 22kén 1847. Török János, egyesületi titkok.

A' magyar gazdasági egyesület igen tisztelt tagjainak sorából még a' mult évre járó kamatok- kal és részvényekkel többen még jelenleg is tartozásban vannak. — Elnöki meghagyásból bátor vagyok ezennel e' tisztelt tagtársainkat tartozásaik okvetlen lefizetésére felszó- litani, sok kényelmes alkalom nyilván erre az ország minden részeiben a' közlő pesti novemberi vásárkor. — Pesten, oct. 22kén 1847. Török János, egyesületi titkok.

A' Pestmegye pártfogása alatt álló ha- zai első takarékpénztárnak 2,000 pengő fo- rintot nem haladó mindennemű, t. i. nemesi, ugyzinte királyi—vagy szabad mezővárosi kölcsönei a' csekélyebb vagyoni kölcsönök könnyebbségére közgyűlési határo- zat következtében ezentul különbség nélkül tíz év érsz- leges törlesztés mellett fognak akép kiadatni, hogy a' tizedrészt visszafizelése a' 2dik évben kezdődjék.

Ezen szabály azonban a' 2,000 p. rfnál nagyobb köl- csönökre nézve nem levén kötelező, mindazok, kik nagy biztosítékra nagyobb összegű kölcsönért folyamodnak, e- zennel figyelmeztetnek, hogy szabályos okleveleik bemu- tatásakor folyamodásaikban előre azt is bejelentsék: hogy a' kívánt kölcsönt törlesztésre és mily törlesztési módon, vagy a' nélkül csupán kölcsönös szabályos fölmondás mel- lett kívánják e' fölvenni? —

Mind ezek mellett azonban fönmaradván ugy a' hite- lező intézet mint a' kölcsönvevő részéről a' kötelezvények- ben is világosan kikötetni szokott az on: miszerint a' kölcsön—ha körülmények parancsolnák—időközben is föl- mondathassék 's visszafizetethessék. —

Kelt Pesten 1847dik évi october 8dikán tartott vá- lasztványi ülésből. — Szalay József s. k. jegyző.

KÜLFÖLD.

AUSZTRIA. Ó cs. kir. felsége a' szabad, ausztriai nemzeti bank főkormányzóját Lederer bárót több mint fél- százados statusszolgálati után érintett tisztségétől feloldani 's kegyelme 's különös méltánylata jeleül őt első osztá- lyu vaskorona—renddel megajándékozni méltóztatott.

AMERIKA. Oct. 1jei ujjorki tudósítások Scott tá- bornok sept. 9kei levelei szerint jelentik, mikép Trist ur békeajánlatai visszavetvén, az ellenségeskedést sept. 8kán ismét megkezdették. E' nap egész a' városkapukig nyomultak az amerikaiak 's a' délnyugatra fekvő Chapol- tepec hegy alján, mellyen hasonló nevű külváros fekszik, ismét véres csatára került a' dolog. A' mexicóiak vere- séget szenvedtek; vezérök Leon tábornok megsebesült; Baldero tábornok a' nemzetőrségből megöletett. Legu- többi keltü levelek szerint az utcai viaskodás iszonyuan folytattott: az amerikaiak két utcát foglaltak el 's az el- lent a' város központja felé hajták. Sokat szenvedtek azon- ban az ellenséges tűz által, melly az ablakok és háztetőkről rájuk intéztetett. Worth tábornok sulyosan, azonban nem halálosan sebesített meg. A' mexicóiak vesztesége ad- dig már 2500 főre ment. Herrera tábornok város kormány- zó nyilatkozvánt bocsátott ki, mellyben a' férfiak, nők és gyermekeket házaik egyenkénti védelmezésére szólítja fel. Pueblában hallomás szerint zendülés tört ki, 's az ameri- kaiak sok embert veszlettek. Paredes tábornok Veracruz 's Mexico közt mutatkozott 6000 f. guerilla-csapatall. Unio- ból semmi uj.

„Sarah Sands“ gőzös oct. 6kai ujjorki postával ér- kezett Liverpoolba 's az ez alkalommal hozott haroztéri tudósítások sept. 19keig terjednek. Scott tábornok a' fő- város tőkéletes birtokában volt, ennek meghódítása azon-

han mindkét részre nézve iszonyu embervesztéssel juttatott véghez. Saját veszteségeket magok az amerikaiak ezer főre teszik; mexicói részről ellenben állítólag 4 ezer ember maradt a csatamezőn, köztük a borzasztó utcai viaskodás következtében, melyben a benyomuló ellenségnek minden talpalattnyi földért küzdenie kellett, számos nő és gyermek! Bravo s Leon tábornokok a harcztéren hullottak el, Santa Ana karján sebesített meg; amerikai részről Smith, Pillow, Worth s egyéb tábornokok részint megölték, részint megsebesítettek. Azonban még hiányzik hiteles egyes adatok, s a meglevő tudósítások nagyon zavartak s némi ellenmondás uralkodik bennök. Mig Trist előterjeszté, miszerint Mexico egész felső s alsó Californiát, Ujmexicot s összes birtokát a 32 szélességi foktól az egyesült státusoknak engedje által, Santa Ana ultimatumában vonakodék csak egy darabka földről is nyugatra Nuecestól lemondani! Igy természetesen félbenzakadt az alkudozás. Azonkívül Scott tábornok és Santa Ana közli levelezésben ez utóbbi szemökre hánytva az amerikaiaknak, hogy a fegyverszüneti föltételeket megszegék, eltiltván a fővárosra lisztbehozatalt a szomszéd malmokból, a környéki helységekben zsákmányolván, templomokat megrabolván és szentségtelenítvén. Midőn az ellenségeskedések megújulása elkerülhetetlen volt, sept. 7kén Herrera tábornok, mint mexicói helyparancsnok fegyverre szólítá fel egy nyilatkozványban a népet s még egy más felszólítást intézett a papsághoz, vallásos uton a népség bátorságát egész a leghőbb buzgóságig felingerlendő. Santa Ana ultimatumában a fegyverszünet végét sept. 9kére tűz ki, Scott tábornok azonban nem várta be a határnapot, hanem már 8kán kezd meg a megtámadást az ugynevezett királyalmom—Chapoltepec külváros előbástyája lödötése által. A mexicói jelentések szerint, melyek Athscoban Puebla mellett bocsátattak közre, ezen első megtámadásnál az amerikaiak 400 embert vesztek halottakban s 700at sebesültekben s egész Tacubayaig szorítottak vissza. Névszerint több löszerkocsinak egy mexicói bomba általi fölrepített 300 emberket s köztük Worth tábornokot ölé meg. Ez természetesen nagy elferdítése a történeteknek, mert való tény, hogy élénk álguzás után az amerikaiak, 8 ezer főig erősek, Twiggs és Pierce tábornokok személyes vezérlete mellett, a Chapoltepec hegy alján fekvő megerősített külvárosból magába a belvárosba vonultak s ezt hosszú, véres ütközet után elfoglalták. Egy az ujoileansi lapban megjelent levél Mexico meghódítására csak sept. 14kei éjjel végeztetett be tökéletesen. Egy mexicói jelentés szerint néhány nappal előbb a sz. Patrik, azaz irlandi, ezredben az amerikai hadseregnek hitefelekezeti rokonszenve következtében az ezred meg az ellenség közt, amabban zendülés támadt, mire Scott tábornok a lázadókat hadi törvényszék elibe állította s hetvenet közülök felakasztatott! Santa Ana hadserege maradványával állítólag Guadeloupe felé vonult. Paredes hallomás szerint 6ezer főnyi guerillacsapattal állt Puebla tartományban a főváros s Veracruz felé vezető uton, az amerikai haderősítések menetét megakadályoztatandó. Lane tábornok sept. 10kén 2 ezer főnyi erősítéssel Veracruzba érkezett. Több státusban, melyek eddigelő kénytelenek voltak a mexicói szövetségben lenni, most polgárháboru készüli kitörni, így névszerint Zacatecas és Aguas Calientesben. Santa Feből aug. 13káról írják: „itt csupa zaj és zavar uralkodik; önkéntesek részegen vonulnak el s önkéntesek részegen maradnak itt. Price ezredes legközelebb leközön a parancsnokságról s elutazik. E' 90 ezer lelket számláló földtären csak 250 katonánk van.“

Oct. 24dikei Journ. d. Débats írja: valósul, hogy a délamerikai szabad státusok egy általános congressusra, minőt 1828ban Bolivar hívott össze, képviselőket küldeni szándékoznak. Ezen congressus célja szövetség-alapítás különféle státusok közt, miszerint függetlenségüket, birtokuk sértettségét s jóllétüket kölcsönösen s örök időkre biztosítsák és pedig közérdekű szerződéseket állt, melyek valamennyi félre nézve kötelezők legyenek. Gyülekezethelyül Valparaiso van kiszemelve. A státusok, melyek e gyülekezetre képviselőket küldeni fognak s eziránt már nyilatkoztak is: Chili, Ecuador, Ujgranada, Peru és Bolivia.

Mexico ostromáról az éjszakamerikai lapok közelebbről következők irnak: az angol germán honszerzők a Montezumák városa birtokában vannak. Scott tábornok s az éjszakamerikaiak Mexicot meghódították, alig kevesebbek száma nézve a mexicóiak irányában, mint egykor a spanyol csapatka Cortez Ferdinand alatt az aztek csoportok ellen. De a mexicói csapatok, állván a spanyolok, indiánok s feketék creol utódból s a tömördek, kölcsönös vegyületből származott fajosztályokból, mitsem bírtak a mindig előbbre, s tuskén tövisen keresztül nyomuló éjszakamerikaiak vitézsége ellen.—Miután Santa Ana sept. 7kén a fegyverszünetet felmondotta, 9kén ismét az ellenséges-

kedés vala megkezdendő. Herrera tábornok, mexicói helyparancsnok felszólítá a papságot: buzdítsa a népet a város oltalmazására. További alkudozások bevárta nélkül Scott tábornok megnyitá a megtámadást a város ellen, sept. 8án a királyalmom Chapoltepec mellett (Tacubaya s Mexico közt, három angol mérföldnyire az utóbbi városból egy szabadon álló sziklaes, melyen egy Montezuma palota emelkedik s mely az ottani széles országút fölött uralkodik) rohantatá meg. Kemény viaskodás után, melyben mexicói vezér Leon tábornok halálosan sebesített meg, s a mexicóiak 100 halottat és 150 sebesültet számoltak, az amerikai veszteség pedig még nagyobb volt, az amerikaiak viszszyomattak; öt pogyászkoost ott hagyva Tacubaya felé vonultak vissza ez utóbbiak. Csak sept. 13kán folytatták ismét az ellenségeskedés. E nap az amerikaiak Chapoltepec magasait, miután a mexicói őrség löszereiből kifogyott, elfoglalták. 14kén napkeltekor kezdtek meg az amerikaiak Mexico főváros lödötését. A mexicói katonák, a vízvezeteki boltozat s egyéb védművek mögött elrejtve nyugtalaníták a megtámadó sereget, úgy hogy ez csak délután érhetett a városkapuk elé, mire a főváros álguztatása 14kén este s 15kén folytattott. Emelekedő láng és füst oszlopok közül hallatszék a városból a sebesültek s haldoklók kiáltása. Még 15kén kezdődött az ostrom. A város utcáji el voltak torlaszozva; ablakok s tetőkről köveket s mindenféle hajító szereket dobáltak a megtámadókra. Feltartóztatlanul haladt azonban Scott vitéz katonáival az ellenséges golyózár közt egész a fötérre vezető két utca bejárásaig. Itt hatalmába ejté a san Isidoro kolostort s a szomszéd házakat légbé röptette, szabad utat csinálándó magának. Néhány óra mulva, súlyos veszteséggel, tovább nyomult s elvégre a fötérre érkezett. Itt élénk tüzelés fogadta őt a palotából s a székesegyházból; Scott azonban álguzt mind a két épület ellen irányoztatá, miáltal ezek szerfölött megrongáltattak és számos mexicói megöletett. Itt el lön döntve a győzelem. A mexicói seregek megszünteté a tüzelést s futásnak eredtek. 16kán egy további része az amerikai hadseregnek nyomult a városba. A mintegy 7 ezer főnyi amerikai had, mely Pueblából indult el, azóta 3 ezer embert veszített s ezekből csupán Mexicóra ezer esik; Worth, Smith és Pillow megsebesítettek, bizonyos állítás szerint elhulltak. Mexicoi részen 4 ezer sebesített s öletett meg, ezek közt számos nő és gyermek. Santa Ana, súlyosan megsebesülten, Guadelupeba (az újvilág legnevezetesebb bucsuhelye a guadelupeai boldogságos szűz, Mexico védaszszonya képpével) vonult vissza; Bravo tábornok elesett. Mexico meghódításával a háborunak vége. A nemzeti guerilla-harc folytatatták.

„Penguin“ postahajóval tudósítások érkeztek Montevideoból aug. 20kaig s ezek némi kilátást nyujtanak a béke visszaállítatására. Hallatszik ugyanis, miszerint a város, belső villongás által meggyöngítve, magát tovább fen nem tarthatja, s Oribe reményt táplálhat annak, habár nem is fegyverhatalommal, de békés egyezkedés újjan birtokába juthatásra. Egy őrségi zászlóalj Larranja parancsnoksága alatt, állítólag már nyilt lázadást akart inditni, melyet csak szerencsés véletlen fojthata el csirájában.—Egy küldöttség Oribe táborába szándékozott menni békealkudozás-megkezdésre s bizonyos jelenségek szerint ez hajlandónak is látszik maga részéről a dolgoknak jószerű elintézésére.

PORTUGÁLIA. Oct. 14kei lissaboni tudósítások szerint a főváros nyugalmas volt, de Portóból zendülési hírek érkeztek. Bomfin gróf s társai „Terrible“ gőzösön Lissabonba hozatván, zajtalanul partra szállottak.—A választásokhoz készülés folyvást tart s kedvező kilátást nyujt a septembriaknak. Thomar gróf egy, 3 ezer személyből álló választási gyülekezet elnökeül nevezetett.

SPANYOLORSZÁG. Azon tudósítás, hogy a király oct. 14én a családi tanácsközvény alatt termett el nem hagyá, tévedésen alapszik. Sőt inkább don Francisco Krisztina királynőt palotába léptekor fogadván, vele és Izabellával majd három óra hosszanat értekezett. Ezen tanácskozáskor a miniszterek a királynő elibe hívtak, azonban csak az igazságminiszter s Narvaez jelenhettek meg. A királynő anyját, ekép tudósít a főlhivatalos Heraldó, minden jeleivel a szives vonzódásnak fogadá, karjai közé zárta s örömkönyeket hullatott. Az „Español“ hozzá teszi, mikép Izabella Riazares herceget is szeretetteljesen megölelé, mit a herceg, ki az anyakirálynőnek leányávi első találkoztakor tiszteletteljes távolságban maradt, azzal viszonza, hogy Izabella királynőnek legalázatosban kezelt csókolott. Oct. 14kén Krisztina Izabellával s ennek férjével d. Franciscoval ebédelt.

Glücksberg hget s Bulwer urat oct. 16kán este a királynő magány-kihallgatásban vala fogadandó. A francia követ ő felségének néhány levelet Montpensier hgnótól vala általnyujtandó. A királynál is számos személy tisz-

telge. Izabella és férje oct. 16kán zárt hintóban s kíséret nélkül kocsiztak ki s négy óra tájban visszatértek a palotába. Állítólag Sesa hgnónél voltak szerencsekivánatikat nyilvánitni annak születés-ünnepe. Arrazola igazságminiszter körlevelet intézett valamennyi törvényszéki elnökhöz, a sajtóvétségek ellen folyamatban levő perek megszüntetésére, „minthogy a kormány elég erősnek tartja magát—türekenységre.“ Don Francisco de Paula, a királynő ipa, hallomás szerint engedelmet nyereud Madridba visszatérhetésre.

ANGLIA. Oct. 19kén délután az elnökminiszternél nagyszámu küldöttség tisztelgett liverpooli kereskedők, bankárok, hajósurakból stb. a városi polgármesterrel élükön, segédeszközöket szorgalmazni azon nyomás ellen, — melyben most az egész ország kereskedése sanylik. Több küldöttségi tag eleven színekkel festé amaz aggodalmas helyzetet, melybe a mostani pénzvásári szorultság s a kereskedés és gyarak sajnálatos állapota kevés idő alatt Liverpool valamennyi kereskedőjét s ipariüzőjét ejté s kinyilatkoztaták, mikép ha a kormány statuskincstári ideiglenes előlegezések által nem segít, a magában néve fizetni legképesb házak is, késpénzt hirtelen öszsze nem gyűjthetvén, fizetéseiket megszüntetni kényszerülendnek. Russell lord megengedé, miszerint a nyomás, melyben most a kereskedelmi osztályok sanylenek, szerfölött nagy és igen sajnálatos. Az ügy a kormány figyelmét már is foglalkodtatja s tovább is foglalkodtatandja. Szóló egyébiránt sajnálja, hogy a küldöttségnek nem ígérheti, miszerint a kormány olylaton módon, mellyel a közaggodalmat megszüntesse, a bizalmat visszaállítsa, s egyeseket a zavarból kirántson, léphessen közbe. A miniszterek mind a mellett a tárgyat kellő figyelembe veendik. Erre a küldöttség ányujtá emlékiratát s eltávozott.

Az angol bank végre a liverpooli banknak segítséget nyujtand; eszerint az utóbbi bank ismét folytathatja fizetéseit, mindazáltal a segedelem nem képes a Liverpoolban még inkább mint Londonban érezhető pénzsükséget enyhíteni. —

Oct. 22kén az „1765ki kir. tengerészclubb“ a conventgarden színházban 42ik évnapját az örökké emlékezetes trafalgari csatának ünneplé egy nagy lakomával, — melyben ama csatabeli élő 40 tiszt vón részt.

Irlandból a tudósítások napról napra szomorubbann hangzanak; az angol gyárosok és kereskedők jajgatnak a ranyhiány miatt, millió irlandi paraszt pedig legközelebb ismét utolsó rézpénzét adandja ki. Irland növekvő inségét nagyszámu irlandi szegények liverpooli kikötőbe özőnlése bizonyítja.—Sept. hónapban 10 ezer embernél több szállt ki ott; utolsó tizenegynap pedig (oct. 7—21ig) 8639 egyed. Folyó évi jan. 15dikéről összesen 262,675 irlandi koldus jött Liverpoolba, inséget, piszkot s betegséget hozva a városba, hol különben sincs ezekben hiány. Első szokott kérdések kiszállaskor: „hol lakik a lelkeszségi szegényápoló?“ És most John O'Connell a dublini engesztölődési csarnokban a multévi parlament alatt megszavazott 10 millió ft. stlmghez további 12 milliót kíván előlegezésül Irland számára a statuspénztárból!

Port au Princeből (Hayti szigetéről) a tudósítások ismét nem kedvezőleg hangzanak. A zendülők a városon fölüli erősséget hatalmukba kerítvén, valamennyi fejéret s mulattot halállal fenyegettek. Az angol „Viper“ gőzös a kikötőben horgonyzott, angol érdekek oltalmazásul.

FRANCZIAORSZÁG. Tangerből írják, mikép a marokkai császár, miután Aumale herceg algiri főkormányzóvá lett kinevezetését megtudá, egyik legfőbb tisztét szándékozik a herceg üdvözlésére küldeni. Tangerben e küldetés előkészületeivel foglalkodtak. — Az új főkormányzóság következtében az arab hivatalok is másképp rendezettek Algir tartományban.

Következő az egyes francia miniszterségek, tisztek s fentartási költségeik összes mennyisége s az igazság s istenszolgálati miniszterséghez tartozik: 47,878 tisztviselő. Kiad: 47,591,870 francot; a külügyi miniszterségnél van 359 tiszt s 6,499,922 fr. kiadás; a közoktatási miniszterségnél 1854 tiszt s 5,259,772 fr. kiadás; a belügyi miniszterségnél 2715 tiszt s 4,036,996 fr. kiadás; a földm. s keresked. miniszterségnél 1259 t. s 2,055,790 fr. kiadás; közmunkák miniszterségnél 1758 t. s 5,529,000 fr. kiadás; hadminiszterségnél 25,245 t. s 64,816,000 fr. kiadás, tengerész- s gyarmatminiszterségnél 9876 t. s 19,148,934 fr. kiadás; — pénzügyi miniszterségnél 70,111 tiszt s 92,886,941 fr. kiadás. Franciaországban e tiszt nem szorul a hazafi mindenféle mellék-keresetekre, hanem önönában kap országos alkalmaztatást s mi oka mégis, hogy a francia nép folyvást a legelégültlenebb? — mert az élet főkélléke a tisztán megörzött szabadság.

A National oct. 21kei száma lefoglaltott. E lefoglaltatást a lap maga jelenti azon megjegyzéssel, mikép mintegy foglyaul a spanyol inquisitionnak tekinti magát,

kiket magába térésre 'sa', szent hivatal szigorúsága titkairóli gondoskodásra kényszerítettek volt.

Aumale herceg főkörmányzóvá kinevezetése emlekeül nagyszámu aráb foglyok, u. m. 75 nő, 56 gyermek (tizenkét éven aluli) 24 agg 's 9 fekete rabszolga bocsátatott szabadon; a fontos politikai foglyok, vakbuzgó fellegöndiek 's veszedélyes gonosztevők a szabadon bocsátás jótéteményéből kizárattak.

Bonald bibornok lyoni érsek híveihez egy pásztorlevelet intézett, melyben közimákat rendel IX. Piusért 's a pápai reformok üdvös eredményiért. A hívek egyszerűsége a pápának adakozásokkal gyámolítására szólítottanak fel 's e miatt Lyonban tüstint aláírás nyitott.

Oct. 18kai touloni hírek szerint Joinville hg Titan gőzösn a' lyeri szigetekről elutazott 's vélekedés szerint Civitavecchiához szándékozott. Oct. 19kai genouai levelek oda érkezett 's onnan Turin felé utaztatják. Hajócsapata a' spezziai öböl előtt feküdt.

A kereskedési miniszterség a' három orvostudort 's, orvosi kar-tagot Beau, Monnetet 's Contourt megbízta Moszka, Odeszsa és Trapezuntha tüstinti utazásra 's az epemirigy-körmenet vizsgálatára. — A francia kormány hallomásszerint Corsicában kir. főtanodát szándékszik alapítani. —

Oct. 15kai algiri tudósítások szerint a' kabylok, egy vakbuzgó marabuttól felizgattatva, mintegy 1200an megtámadást intéztek a' dzsidzsellii francia őrség ellen, 's ennek két tisztét 's nagyszámu katonáit harcoképtelenné tették. A' kabylok sokkal nagyobb veszteséggel viszza lőnek veretve. Ez azon eset, melyet már röviden megemlítettünk, mondván többi közt, mikép Abdelkader nyugottan Melillánál tanyáz.

SCHWEIZ. A' különsvövetségi kantonok (katholikusok) erősen készülnek a' többség ellen, mely a' különsvövetség-feloszlátást illető határozatot — ha mindjárt erőhatalommal is — csakugyan végrehajtani akarja. Salis Soglio tábornok (különben protestans, de hallomás szerint a' kath. vallásra áttérni szándékszik), a' hét svövetséges hely: Luzern, Uri, Schwiz, két Unterwaldea, Zug, Freiburg és Wallis seregeinek főparancsnoka következő felszólítást intézett a' hadsereghez: „kedves fegyverestársak! hű szövetségeseink! A' hét frigyessült kath. rend magasztos szivü szabad népe elhatároza szilárd ragaszkodást szent vallásához, régi, hős atyáitól öröklött jogaihoz. Ezek vagyont és vérrel megóalmazása végett álltok ti fegyverben itt, mig a' jámbor nőnem a' templomokban térdelve kér békét vagy győzelmet a' seregek urától. Vidorabb és számosabban mint valaha gyűltetek ti ama zászlók alá, melyek hancsátában őseitek sisakai fölött lengtek. Isten akkor atyáinkkal volt, most velünk is lesz. Miért tetszett a' mindenhatóknak a' ti, rám nézve dicsőséges 's engem megható bizalmatokat felém irányozni, ki birja szent végtét megmagyarázni? Isten sokszor a' csekélyben erős. Egyébiránt a' bizalom kölcsönös, szeretett, hű fegyverestársak! Tudom, körültem fogtok állani a' heves tusában. Ti engem 's én titeket nem foglak elhagyni. Hálát mondok a' jóságos istennek, hogy engem méltottat értetek 's veletek egy illetén jó ügyben küzdhetésre vagy meghalásra. Isten velünk! Salis-Soglio tábornok. Vajjon nem hasonlít e' buzdítási 's lelkesítési módban e' felszólítás ama beszédekhez, melyeket a' schweiziak vezetői egykor szabadságtipró elleneikkel szemközt mondanak hazájok fiaihoz? Csak hogy akkor külellenség legyőzetése végett harcoltak hős csatákat, mig most belső villongástól emésztetve, nyúlnak fegyvereikhez 's akkor győzve erősíték magokat, mig most öntestükön dulongva, erőtlentik azt 's rézst nyitnak leselkedő idegen ármány és cselszövvénynek. Nincs ingerlőbb, mint midőn vallásérdekek állítanak élre 's ez mindig bizonyos, kisebb nagyobb küzdelmet szokott maga után vonni. A' jövendő mutassa meg: vajjon a' schweiziek haladtak e' annyira a' polgárisult korról, hogy hasonló érdekek összetűzése miatt, melyeket most művelt népek leghamarább kiegyenlítnek, vérengző polgárháboruba — 's tán függetlenség-vesztési körülményekbe is eszélytelenül bonyolítsák magukat.

OLASZORSZÁG. Leirhatlanul szomorú benyomástón Nápolyban, hogy a' remélt kegyelem helyett őt halálos ítélet Geraceban föbelövéssel végrehajtott. Őt fölkelő, köztük a' szellem 's elmedus fiatal Lello is: éljen Olaszország! kiáltással bátran haltak el. Messinában is több halálos ítélet hajtattott végre. Consenza 's Catanzaróban új elfogatások történtek 's mindenütt tompa hallgatóság uralkodik. Rémitő ellentétben állnak ezzel némely községek hálafeliratai a' kormányhoz 's az általok rendezett kivilágítások 's ünnepeleik. A' miniszterválasztás 's korszerű engedélyekről hírek ismét elnémultak.

Ferrarából még folyvást szomorú tudósítások érkeznek. Egy pápai önkéntes, kivel egy ausztriai katona bizonyos fogadóban összezördült, emezt agyonszúrta. A' római lapok nagyon fájlalják ez esetet, mely más időkben 's más körülmények közt Olaszországban semmi rendkívüliség nem fogott volna lenni. A' római napi tudósítások, melyek hivatalos jellemzetűek, IX Pius sajnálatát fejezik ki minden események fölött. — A' caninoi herceg, ki folyvást házi fogságban van, Guerrazzi florenzi ügyvédet választá védelmezőül, 's ez, mihelyt a' pápai jóváhagyás megérkezik, kész is a' meghívás elfogadására.

A' sziciliai fővárosok, melyek eddigelő minden áron kívántak statusreformot 's javításokat, hallomás szerint lemondtak erőszakolási szándékukról, meggyőződven, miszerint nem ez legyen a' mód engedélyek nyerésére a' kormánytól. Tehát itt is győztek IX. Pius békéltető nézetei.

Toscanából megható jelenetről tudósítanak. Midőn a' nagyherceg Tedeum után a' sz. Márton-egyházból Lucában kilépett, több pontremolii lakos lábaihoz borult 's védedve ragadák meg kezét, kérvén őt, miszerint ne válasszassanak el Toscanától. Hasonló czélből a' fizvazanoi lakosok is sürgetős előadásokkal egész a' könyükig indíták meg a' nagyherceget.

TÖRÖKORSZÁG. Oct. 20kai konstantinápolyi hírek szerint a' halomás Trapezunthban esökkenni kezdett 's majd rendes állapotába tért viszza. Új epemirigy megbetegülések ritkán 's elszigetelve fordultak elő, valamint a' körjelek is szelidebbek voltak 's a' megbetegültek rendszeren föl-lábadtak. Sürmene 's Platanában azonban a' tengerparton, valamint némely befelé fekvő helységekben legközelebb epemirigy-esetek rémitették a' lakosságot. Erzerum és Karsból a' tudósítások e' részben kedvezőleg bangzanak.

Dunavizállás: Budán, nov. 4én 10' 5" 0" az 0 fölött.

89ik szám.

A' Gyáralapító-társaság

mindazon t. cz. részvényesei, kik részvényeikre az egész aláírt tőkét meg be nem fizették, tisztelettel felszólítanak: sziveskedjenek tartozásukat legfeljebb f. é. november 30ig befizetni, különben ezen közgyűlésileg kitűzött véghatáridő elmultával a' tőkéltesen be nem fizetett részvények elenyésznek. Továbbá kéretik a' már befizetett részvények és igérvényeknek minélelőbbi fölszerelése eredeti részvényekkel és a' még számadatlanul több helyen heverő aláírási iverk és igérvényeknek viszzaküldése a' pénztári hivatalhoz. Buda, ujlak, 1847. october 15.

A' gyáralapító-társaság igazgatósága

(irodája Budán, ujlakon a' társaság papjufonó-gyárában) 3—3

Kötélgyártó munka ársökkenés.

1701/2971 sz. A' főmélt. m. kir. helytartó tanács 1817ik évi pünkösthő 4én 1 125. sz. alatt költ magas intézvénye következtében, a' kir. építési igazgatóság részéről ezennel közhírre tétetik: hogy jövő 1848dik évre, a' Duna és Dráva folyók tisztításához szükséges mintegy 200 mázsányi kötélekészítés 's beszolgáltatás, folyó 1847dik eszt december 6án (hatodikán) a' kir. építési főigazgatóság épületében tartandó ársökkenés utján a' legkevesbet kívánónak következő feltételek mellett át fog engedtetni:

1ször A' szerződő lekötélvezendi magát 32 verés vastagságú egész a' zsinegekig minden szükséges kötélfajt az ársökkenés napján kiadandó jegyzékben foglalt mennyiség és minőség szerint, nemcsak jó, hanem tiszta kigerebentett apatini kenderből, jól gyártva 's legjobb minőségben egy verésre 16 fonallal 7 1/4 fontot számítván, elkészíteni; következőleg minden hibás, vagy rosznak talált munkát, ha az alávaló 's pozdorjától nem eléggé tiszta kenderből készítették, viszzavenni 's helyette más jobbal, rövid idő alatt saját költségén kipótolni.

2ször. Kötélvezetik a' szerződő az eképen készített jó köteleket a' tabáni sorompón alul levő kir. hajózási raktárba legfeljebb 1848dik eszt. April 15ig maga költségén beszállítani; hol azok átvéése, a' kir. hajózási osztály részéről meg fog történni.

3ször Azon esetre, ha az 1848ik eszt. folyama alatt még több mennyiségű kötelek szállítása lenne szükséges, akkor a' szerződő tartozik ezen szükséglet is legrovidebb idő alatt a' szerződési áron kipótolni.

4ször Az illető pénztár biztosítása tekintetéből köteleztetik a' szerződő azon pénzösszevnek, mely ársökkenés alkalma- kor a' nyert szállítási szerint kijelölendő, tizedét száztól, a' rendszabályok értelmében, azonnal az ársökkenés bevégzésével vagy kész pénzben, vagy folyó értékű statustkötelezvényekben, vagy a' helybeli hatóság által kiadott hiteles bizonyítványal kimutatott minden adósságtól ment ingatlan vagyona lekötése által, a' kész munka átadásáig, a' kir. épít. főigazgatóság pénztárában hagyni.

5ször Azon esetre, ha a' szerződő a' szállítandó köteleket rosz anyagból készítené, vagy kitett időre a' szerződést pontosan be nem teljesítené, akkor a' kir. épít. főigazgatóság szabadságában áll: ilyen munkát a' szerződő költségén akármely áron más mester által elkészíttetni; vagy akárhonnan bevásárolni.

6ször Az így készült szerződés fel-sőbb helyen hagyás után azonnal valódi és kölcsönös kötelező erejébe lép.

Vállalkozni kívánók föürt napon reggeli 9 órakor ezen feltételek iránti ajánlásokat minden 1 verésre (Schilling) írásba foglalva, pecsét alatt tartoznak, 300 pöföt bántpénz letétele mellett, az árveréstörtő bizottságnak átadani, vagy megbízottak által kézbe szolgáltatni, mely alkalommal a' legkevesebbet ajánkozóval a' szerződést azonnal aláírva, a' többiek bántpénze azonnal viszzavadjatik.

Budán, october 14én 1817.

A' kir. építési főigazgatóság által. 2—3

A' „magyar kereskedelmi-társaság“

irodája jelenleg a' Zrínyi-utczában, 243dik szám alatti Karczag-réle házban van, az első emeleten balra. 1—3

Szerkesztő Helmezy Mihály. — Nyomaik Trattner-Károlyi betűvel, uri-utca 453 szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

Emich Gusztáv

könyvkereskedésében 's általa minden hiteles könyvárusnál megszerezhető *Balásházy János* m. t. t. rendes tag által szerzett

Politikai és statusgazdasági nézetek

ezimű munkának két első füzeté u. m. I. Füzet. A' megyei, királyi, városi, és szabadalmas kerületi adókezelése javításáról vagyis katasztrálás egyszerű módjáról, miszerint a' porták költséges összeresai nélkülöz-

hetők, 's az élénkebb pénzfogalom által igényelt telekönnyek pótolva lennének.

II. Füzet. A' nemzet vagyonának gyarapításáról tenyésztési dolgainak törvényes szabályoztatása által.

Ara e' két füzetnek egy kötetben 1 ft. pp. Tíz példány vejeje egyet ingyen nyere. Illy móddal megszerezhetők Debreczenben is a' könyvnyomda művezetője Tóth Endrénél mint szinte Telegdy és Csáthy Lajos könyvárus uraknál.

A' munkák cziméi is bizonyítják érdekes-ségüket 's korszerűségüket. 1—3

Fölhívás az első magyar tiszagőzhajózási társaságnak harmadik részvény-részlegének befizetésére

a' t. cz. részvényesek tisztelettel felszólítanak, a' 3dik 10 pf. részvény-részlegnek folyó esztendő utolsó napjáig befizetésére. — A' befizetések elfogadtatnak Pesten: Wodianer és fia irodájában ünne- és vasárnapokat kivéve délutáni 4től 6ig; Debreczenben: Riekl örökösökéknél; Miskolczon: Fazekas Lászlónál és Lichtenstein Józsefénél; Szegeden: Wodianer és fia irodájában; Szatmárnémetiben Weiss Jánosnál. — A' kik már egy vagy több részleget befizettek, a' többi részleget befizetések az ideiglenes részvényt kéretnek elvinni, hogy a' többi fizetések is arra jegyeztesse. Kelt Pesten, nov. 4kén 1847.

A' választvány által. 1—3

Haszonbéri hirdetés.

Az egeri érsekség uradalma részéről közhírre adatik, hogy ugyan érseki Eger városában négy mézarszék és hozzá egy órányira fekvő Pázmánd nevű pusztának szántóföldekkel, kaszálókkel és legelőből álló része, — mely összesen 541 sz/00

holdat teszen — jövő 1848dik évi január 1 napjától kezdve három egymás után következő esztendőre folyó eszt. november 10dik napján Egerben az érseki tisztség főirodájában tartandó nyilvános árverés utján — előre közlendő föltételek mellett haszonbérbe fognak adni. 3—3

Csöd a' csurgói szónoklat- és költészet-tanításra.

A' hely. hitvallásu belső somogyi egyházmegye csurgói középiskolájában az első oktatói hivatal, melyel a' szónoklat és költészet tanítása, ugy szinte a' csurgói papság is együtt jár, jövő esztendő tavaszán megürülvén: minden, ki magában hajlamot és képességet érez ezen kettős hivatalra, 's kész magát szükséges vizsgálat alá adni, ezennel fölhívatik, hogy az alesperesi hivatalnál, Kadarkuton, melyhez az utolsó postaállomás Öreglak, vagy személyesen, vagy bérmentes levél által, 1848 eszt. jan. 1 napjáig, magát jelentse; hol egyszersmind a' fizetés és minden más kérdés iránt fölvilágosítást nyerhetni. Kelt Kadarkuton, sept. 20 1847. Matólesi Sándor alesperes. 3—3

Csöd orvos-doctori és gyógyszerészi állomásokra.

Szabad Hajdu Hadház városban, — mely Debreczentől mintegy kétórányi távol-ságra, Hajdu-Böszörménytől pedig, mely a' szabad Hajdu kerületnek székvárosa, mint egy 1 1/2 órányira fekvő körü belül 5—6 ezer magát jól bíró népeségű szabad község — egy rendes orvosi állomás 300 pft, szabad lakhely és 2 öl tűzifa fizetéssel rendszere-sített 's erre valamint ugyanevak ezen városban egy gyógyszerész felállítására is ó cs. kir. felségétől a' szükséges engedelem ki is nyeretett, az ezen állomásokat elnyerni kívánó t. i. orvos-doctor és gyógyszerész urak ne terheltessenek e. f. eszt. decemberbő 31keig orvos-doctori 's illetőleg gyógyszerészi oklevelek 's más egyéb erkölcsi és gyakorlati bizonyítványok 's ajánló-levelek bemutatása mellett magokat a' hadházi tanács előtt jelenteni 's illetőleg személyesen is bemutatni. 2—3